

Årsrapport 2022

Avdelningen för särskilda utredningar

Polismyndigheten

Innehåll

1	Avdelningschefens förord	3
2	Sammanfattning	4
3	Avdelningen för särskilda utredningar	7
	3.1 Uppdrag och ansvar	7
	3.2 Reglering.....	7
	3.3 Organisation och personal.....	8
	3.4 Oberoende och kvalitet	8
	3.5 Insynsråd och regionpolisråd	9
	3.6 Fokusområden	10
	Exempel på domar från 2022	14
4	Avdelningens verksamhetsområden	20
	4.1 Ärendesamordning.....	20
	4.2 Utredning.....	20
	4.3 Underrättelse	21
	4.4 Spaning och ingripande.....	21
	4.5 Bildanalys	22
	4.6 Avdelningskansli.....	22
5	Verksamhetsåret 2022	24
	5.1 Inriktning	24
	5.2 Behålla och stärka kompetensen	24
	5.3 Ökad förmåga att upptäcka och utreda brott ..	26
	5.4 Kommunikation	28
	5.5 Stärka det internationella samarbetet	29
	5.6 Digitalisering	31
	5.7 Helheten före delarna.....	31
6	Resultatredovisning	32
	6.1 Inkomna ärenden	32
	6.2 Brottskategorier	34
	6.3 Ärendeflöde och resultatmått.....	35
	6.4 Underrättelser	35
	6.5 Budget och ekonomi	36
	English summary	37

1 Avdelningschefens förord

I en orolig och föränderlig värld är det av särskilt stor vikt att skyddet för demokratin står starkt. Avdelningen för särskilda utredningar (SU) har ett mycket viktigt uppdrag för att skydda vårt demokratiska samhälle mot infiltration och korruption. Vi utreder misstankar om brott som har begåtts av befattningshavare inom de mest känsliga delarna av kärnan i en demokrati. Det handlar om misstankar om brott av anställda inom polisen, riksdagsledamöter, statsråd, åklagare, domare med flera.

Dessa kategorier har givits ett särskilt stort förtroende av samhället. Just därför är det särskilt viktigt att det inte förekommer missbruk av det förtroende eller den makt som det innebär. Det är viktigt att misstankar om brott som har begåtts av dessa kategorier blir utredda – och att de blir utredda av oberoende utredare på ett korrekt och rättssäkert sätt.

Just därför har SU en särställd roll i samhället. Vi är oberoende från övriga Polismyndigheten. Vi får en budget direkt från regeringen. Min funktion utses direkt av regeringen. Vi sitter i egna lokaler och har egna it-system. Vi har kraft och resurser att utreda brott som faller inom vårt ansvarsområde. Vi har också resurs för att söka upp den brottslighet som annars inte upptäcks.

Tanken bakom vårt oberoende är att undvika vänskapskorruption. Den som utreder ett brott ska inte vara kollega med den som utreds. Ingen utomstående ska heller kunna påverka våra utredningar.

Det finns en demokratisk insyn i all vår verksamhet genom både det nationella och de regionala insynsrådens utskott som följer att våra ärenden hanteras korrekt. Det innebär en medborgerlig insyn och demokratisk kontroll.

Under det gångna året har antalet inkomna ärenden minskat jämfört med 2021, men ligger i linje med den långsiktiga trenden. Däremot har såväl andelen som antalet ärenden som leder till åtal eller strafföreläggande ökat. Mer om det kan ni läsa i denna årsrapport.

Under det gångna året har SU inrättat en bildanalysenhet. Detta görs som ett led i att stärka avdelningens förmåga att bearbeta digital media, eftersom bildmaterial har fått ökad betydelse i takt med digitaliseringen i samhället. Vi har även inrättat ytterligare en utredningsenhet som ska placeras i Uppsala. Detta gör vi för att stärka vår förmåga att förhindra, upptäcka och utreda brott. Vi har dessutom varit med och tagit initiativ till ett europeiskt samarbetsorgan – ICIN – för Europas internutredningsorganisationer. Det arbetet kom på allvar igång under det gångna året.

Vi som arbetar på SU hoppas göra skillnad för förtroendet för Sverige som rättsstat och bidra till en fungerande demokrati.

Martin Valfridsson
Avdelningschef

2 Sammanfattning

Avdelningen för särskilda utredningar (SU) är en fristående avdelning inom Polismyndigheten som verkar oberoende i förhållande till övrig polisverksamhet. SU har till uppgift att utreda brottsmisstankar mot polisanställda, polisstudenter samt mot bland annat åklagare, riksdagsledamöter och statsråd. SU utreder även brottsanmälningar mot andra myndighetsanställda som bedriver brottsutredande verksamhet.

Avdelningens oberoende tar sig uttryck genom att det är regeringen som utser avdelningschef och som fastställer de ekonomiska ramarna för avdelningen. Det är åklagare vid Särskilda åklagarkammaren (SÅK) som är förundersökningsledare i SU:s ärenden och utredningarna hanteras i ett särskilt kriminaldiarium utan insyn från övriga Polismyndigheten. Därmed kan SU:s utredningar bedrivas med hög rättssäkerhet och integritet.

I början av 2022 hade SU sju enheter med verksamhet inom områdena utredning, spaning och ingripande, underrättelse, ärendesamordning och kansli. Under året har två nya enheter bildats: en utredningsenhet och en bildanalysenhet. Antalet anställda har inte förändrats under 2022 och totalt finns ca 70 medarbetare vid SU.

Under 2022 inkom drygt 6 500 ärenden till SU, vilket innebär en minskning med 8,3 procent jämfört med året innan. Trenden över en flerårsperiod visar att ärendeinflödet till avdelningen ökar. Utfallet för 2022 kan betraktas som en återgång till en normal nivå jämfört med toppen 2021. Över tid är sambandet tydligt mellan personaltillväxten inom Polismyndigheten och det gradvis ökande ärendeinflödet till SU.

Sammanlagt finns 53 900 befattningshavare som omfattas av SU:s uppdrag. Flest inkomna anmälningar riktas mot poliser. Totalt utgör anmälningar mot polisanställda cirka 86 procent av ärendeinflödet. Det är en minskning jämfört med för ett par år sedan då motsvarande nivå var 90 procent. Små öknings har istället skett av anmälningar mot andra grupper som omfattas av SU:s uppdrag.

Tjänstefel är den vanligaste brottsrubriceringen och utgör cirka 58 procent av anmälningarna, följt av våldsbrott som är den näst vanligaste kategorin. Fördelningen över de olika brottskategorierna är jämn över tid med mycket små förändringar från år till år. Totalt inleddes förundersökning i cirka 21 procent av inkomna ärenden under 2022.

Avdelningen har sex strategiska inriktningar som lägger grunden för verksamhetens utveckling. SU:s ledord ”oberoende och kvalitet” ska genomsyra arbetet inom samtliga inriktningar.

DE STRATEGISKA INRIKTINGARNA:

1. Behålla och stärka kompetensen
2. Öka förmågan att upptäcka och utreda brott
3. Kommunikation
4. Stärka det internationella samarbetet
5. Digitalisering
6. Helheten före delarna

Under 2022 har fokus riktats särskilt mot att genomföra aktiviteter för att uppfylla inriktningarna att behålla och stärka kompetensen, att stärka det internationella samarbetet samt att öka förmågan att upptäcka och utreda brott.

En omfattande intern utbildning startade 2019 för avdelningens utredare och avslutades 2022. Utbildningen innehöll bland annat rättslig reglering, objektivitet och rättssäkerhet, förhör och metoder inom it. Under 2022 har avdelningens medarbetare haft möjlighet att rotera från sin ordinarie enhet till en annan enhet inom avdelningen. Syftet var att öka kompetensen och stärka avdelningens sammanhållning. Bedömningen är att satsningen har varit lyckad och gett goda resultat.

Varje utredningsenhet vid SU ansvarar sedan hösten 2022 för ett eller flera brottsområden där enheten ska ha fördjupad kompetens för att hantera komplicerade,

omfattande och sällan förekommande ärenden. Detta ska bidra till att säkerställa hög kvalitet inom utredningsarbetet vid avdelningen och att oberoendet mot Polismyndigheten bibehålls. Varje enhet ansvarar för att omvärldsbevaka sitt område och kunskaperna som erhålls ska vidareförmedlas till övriga delar av SU.

I Sverige saknas andra organisationer med samma uppdrag som SU och avdelningen samarbetar därför med motsvarande organisationer i andra länder. ICIN är ett nätverk inom Europol och består av 26 organisationer från 23 länder och är det första internationella samarbetet i sitt slag. Nätverkets främsta syfte är att utbyta erfarenheter och metoder för att upptäcka och utreda korruption inom medlemsländernas polisorganisationer. SU valdes 2022 till ordförande för ICIN och uppdraget sträcker sig till 2024.

Mellan de nordiska länderna finns också ett etablerat nätverk för att stärka samarbetet mellan internutredningsverksamheterna. Medarbetarna har genomfört studiebesök hos varandra för att öka samverkan och underlätta informationsutbytet. 2022 färdigställdes en rapport med förslag för att utöka samverkan mellan de nordiska länderna, ett arbete som fortsätter under 2023.

6500

Cirka 6500 ärenden fick SU in 2022. Det är en minskning jämfört med året innan men i linje med en långsiktig trend med ett ökat ärendeflöde.

86 %

Cirka 86 % av brottsanmälningarna som kom in till SU rör polisanställda eller polisstudenter.

53 900

Cirka 53 900 befattningshavare omfattas av SU:s uppdrag.

3 Avdelningen för särskilda utredningar

3.1 Uppdrag och ansvar

SU har till uppgift att utreda brottsanmälningar mot polisanställda och polisstudenter samt mot bland annat åklagare, domare, riksdagsledamöter och statsråd. SU utreder även brottsanmälningar mot andra myndighetsanställda som bedriver brottsutredande verksamhet. SU utreder både misstänkta brott begångna i tjänsten och under fritiden, men för några kategorier av befattningshavare är det endast misstänkta brott begångna i tjänsten som utreds av avdelningen.

BEFATTNINGSHAVARE

Brottsanmälan gällande någon av dessa befattningshavare utreds av SU:

- Anställda vid Polismyndigheten och Säkerhetspolisen
- Uppdragstagare vid polisen
- Polisstudenter
- Anställda vid Åklagarmyndigheten
- Anställda vid Ekobrottsmyndigheten
- Domare, inklusive nämndemän
- Statsråd
- Anställda vid Riksdagens ombudsmän (JO)
- Anställda vid Justitiekanslern
- Riksdagsledamöter
- Riksdagens talmän
- Fullmäktig i Riksbanken
- Ledamöter av Riksbankens direktion
- Ledamöter av Valprövningsnämnden
- Ledamöter av Riksdagens överklagandenämnd
- Medlemmar av kungafamiljen
- Anställda vid brottsutredande verksamhet inom Skatteverket, Tullverket, Kustbevakningen och Militärpolisen

Samtliga anmälningar som kommer in till eller upprättas vid SU överlämnas till åklagare vid Särskilda åklagarkammaren (SÅK) för beslut om förundersökning ska inledas eller inte. Det är dessa åklagare som är förundersökningsledare i SU:s ärenden och som bestämmer vilka utredningsåtgärder som ska genomföras och om en förundersökning ska leda till åtal

eller läggas ned. Även Riksåklagaren, Justitiekanslern eller Justitieombudsmannen kan ta den rollen.

SU hanterar också underrättelseinformation rörande anställda och vissa uppdragstagare inom polisen samt polisstudenter. Underrättelseuppslag som skrivs i någon annan del av Polismyndigheten och som rör någon befattningshavare inom SU:s ansvarsområde överlämnas till SU för handläggning.

3.2 Reglering

SU är organisatoriskt en del av Polismyndigheten, men verksamheten hålls avskild från övrig polisverksamhet. SU tilldelas medel enligt en särskild anslagspost i regleringsbrevet och uppföljning av SU:s verksamhet sker till regeringen genom SU:s årsrapport som lämnas varje år. Avdelningens chef tillsätts av regeringen. Bestämmelser om SU:s verksamhet och vilka personkategorier som omfattas av SU:s ansvarsområde finns i förordningen (2014:1106) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen och vissa andra befattningshavare (SuF). Förordningen ger också Polismyndighetens insynsråd och regionpolisråd rätt till information om SU:s ärenden som rör polisanställda.

SuF reglerar också att SU ska underrätta Polismyndigheten och Säkerhetspolisen om inkomna och avslutade ärenden som gäller brott, skada i arrest och omständigheter som kan vara av betydelse för anställningen när det berör någon av deras medarbetare eller uppdragstagare. Detta görs bland annat för att arbetsrättsliga eller andra åtgärder ska kunna vidtas även om anmälan inte leder till någon straffrättslig påföljd. Ageranden som anmäls till SU men inte bedöms vara brottsliga kan ändå vara felaktiga och därför ska myndigheterna underrättas om dem.

Genom vårt arbete bidrar vi till allmänhetens förtroende för polisen och övriga rättsväsendet. Det är viktigt för demokratin.

Bestämmelser om SU:s verksamhet finns också i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om var ärenden om brott av vissa befattningshavare ska handläggas (ÅFS 2014:16) samt i Polismyndighetens arbetsordning (PM 2022:11).

3.3 Organisation och personal

SU har cirka 70 medarbetare och består av åtta enheter och ett avdelningskansli. Utredande verksamhet bedrivs vid ärendesamordningsenheten och de fyra utredningsenheterna som är placerade i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala.

Underrättelseenheten, ärendesamordningsenheten, spanings- och ingripandeenheten, bildanalysenheten samt avdelningskansliet är placerade i Stockholm.

Alla anmälningar bereds vid ärendesamordningsenheten, som också fördelar ärenden för vidare utredning till de fyra utredningsenheterna. SU:s utredare reser över hela landet för att hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder. Även spanings- och ingripandeenheten samt underrättelseenheten verkar över hela landet.

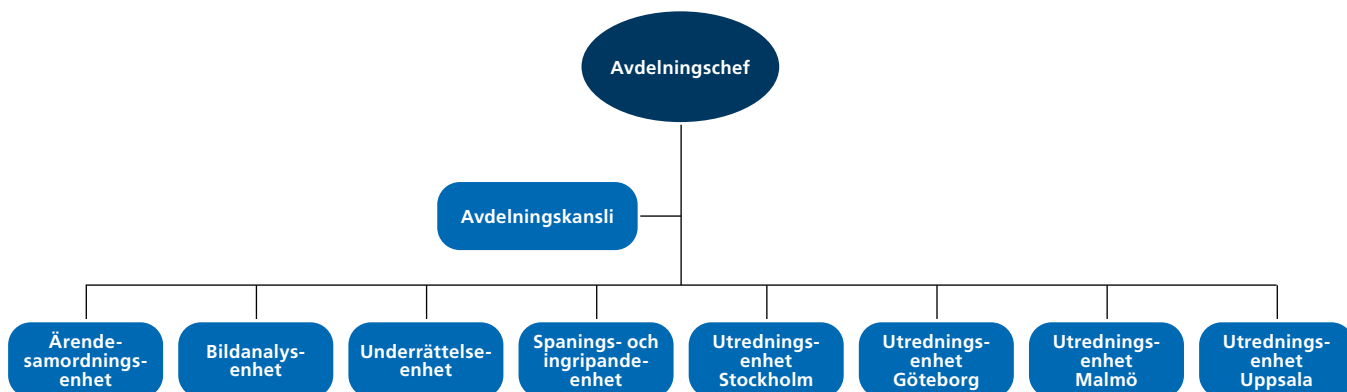
Antalet medarbetare vid avdelningen har varit konstant under 2022. De satsningar som gjorts för att stärka och utveckla verksamheten har möjliggjorts främst genom att vakanser inte tillsatts i olika delar av verksamheten. Vid utgången av året fanns därför ett rekryteringsbehov främst till olika utrednings- och analytikerfunktioner.

3.4 Oberoende och kvalitet

Medborgarna ska ha stort förtroende för de brottsutredningar och övrig operativ verksamhet som bedrivs inom SU:s ansvarsområde. Viktiga förutsättningar för detta är att verksamheten är oberoende i förhållande till den övriga Polismyndigheten samt bedrivs med hög kvalitet, effektivitet och integritet.

Utredningarna vid SU leds alltid av en åklagare vid Särskilda åklagarkammaren, dvs. en instans utanför Polismyndigheten.

Utredningarna bedrivs av erfaren personal med bred kompetens inom olika brottsområden. De har inte någon koppling till den händelse som utreds eller till de personer som förekommer i utredningen. SU:s utredningsverksamhet har beredskap dygnet runt och kan

Insynsrådet och regionpolisråden spelar en viktig roll för den demokratiska insynen.

därmed utföra de utredningsåtgärder som åklagaren ger direktiv om redan från första ledet.

SU har egen underrättelse- och spaningsverksamhet vilket gör att verksamheten även inom dessa områden är fristående från övriga Polismyndigheten.

Något som ytterligare förstärker SU:s oberoende och hindrar insyn i verksamheten är att avdelningen har ett eget kriminaldiarium. Ärenden som förs över från Polismyndighetens kriminaldiarium till SU blir åtkomstskyddade. Avdelningens it-system är avskilda från övriga Polismyndigheten genom bland annat brandväggar och egna plattformar. Däremot kan SU inhämta information från Polismyndighetens olika it-system, vilket är av stor betydelse för förmågan att kunna bedriva brottsutredningar effektivt. Att informationen kan inhämtas direkt ur it-systemen utan biträde från övriga delar av myndigheten är också av stor vikt för att skydda integriteten hos den enskilde som är föremål för utredning.

Eftersom SU tilldelas medel av regeringen genom en egen anslagspost i regleringsbrevet kan Polismyndigheten inte påverka storleken på SU:s budget eller hur medlen används.

Verksamhetens lokaler är fysiskt avskilda från övriga Polismyndigheten för att förstärka verksamhetens oberoende.

SU:s INRÄTTANDE

SU är inrättat av riksdagen enligt 2 b § polislagen (1984:387).

Verksamheten vid SU hålls avskild från övrig polisverksamhet och avdelningschefen för SU tillsätts av regeringen (31 och 39 §§ förordningen [2022:1718] med instruktion för Polismyndigheten).

I Polismyndighetens arbetsordning finns också bestämmelser om att SU ska vara fristående från övrig verksamhet inom Polismyndigheten och samtidigt ha befogenhet att begära resurser från övriga polisen (2 kap. 21 § och 3 kap. 44 § Polismyndighetens arbetsordning [PM 2022:11]).

3.5 Insynsråd och regionpolisråd

Vid Polismyndigheten finns ett insynsråd som regleras i 29 § förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten. Insynsrådet ska särskilt följa den verksamhet som bedrivs vid SU och informeras om utredningar som rör polisanställda. Utöver insynsrådet finns regionpolisråd i varje polisregion, med motsvarande uppgift som insynsrådet, men på regional nivå.

I såväl insynsrådet som i regionpolisråden finns utskott som har till uppgift att ha särskild insyn i SU:s verksamhet och ärenden. Avdelningschefen och cheferna för utredningsenheterna träffar tillsammans med medarbetare rådets utskott regelbundet för att ge dem den information som utskottet behöver för sin insyn.

Insynsrådets och regionpolisrådets insyn i SU:s verksamhet är en viktig del av den demokratiska kontrollen och bidrar till att stärka rättssäkerheten och allmänhetens förtroende för polisen.

3.6 Fokusområden

Under 2022 har anmälningar relaterade till ingripande-
verksamhet, dataintrång, brott i arrest och narkotika-
brott varit fokusområden för utskottens arbete med
syfte att särskilt följa utvecklingen inom dessa områ-
den. Fokusområdena fastställdes vid ett gemensamt
möte med samtliga rådets utskott i november 2021.

FOKUSOMRÅDE: INGRIPANDE

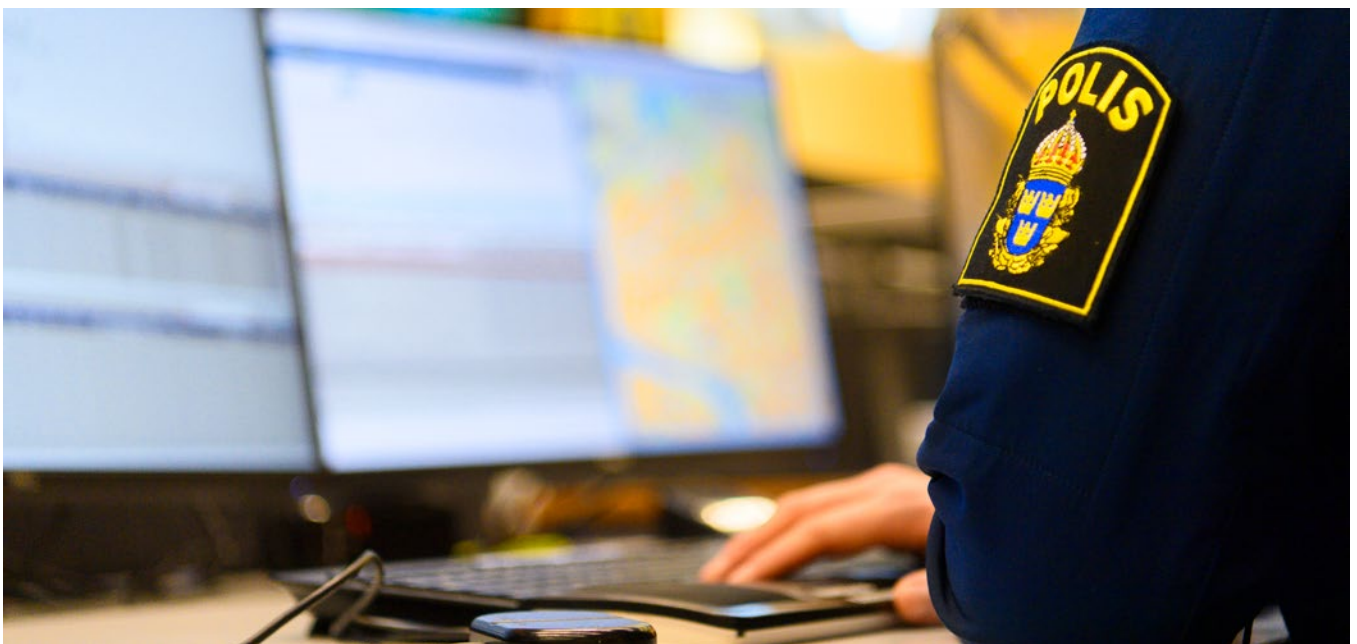
Polisens ingripanden mot allmänheten är av särskilt
intresse att följa upp då det i just dessa situationer kan
förekomma våldsanvändning av polisen mot en enskild.
Flera anmälningar mot polisanställda genereras också
från dessa situationer och gruppen ingripandepolis är
den mest anmälda kategorin inom polisen.

Under 2022 har Polismyndigheten genomfört flera
insatser kopplade till bland annat valet och de upp-
lopp som uppstod under påsken. Det kan ha påverkat
antalet anmälningar mot poliser i ingripandeverk-
samheten.

Under slutet av 2022 permanentades pilotprojektet
med kroppsburna kameror för poliser i yttre tjänst och
ett nationellt införande beslutades. Filmer från dessa
kameror är en framgångsfaktor för att klargöra ett fak-
tiskt händelseförlopp som har anmälts till SU. Andra
faktorer, till exempel en god skriftlig avrapportering,
bidrar till att åklagaren kan fatta relevanta beslut och
ge direktiv till utredaren på SU. En utmaning för SU:s
utredningsenheter kan ibland vara att få kontakt med
en anmälare och få denne att medverka i utredningen.

FOKUSOMRÅDE: DATAINTRÅNG

I takt med att samhället blir mer digitaliserat har även
Polismyndigheten utvecklat fler it-system och platt-
formar med syfte att göra informationen mer tillgänglig
för medarbetarna ur ett verksamhetsperspektiv. Syste-
men utvecklas kontinuerligt och information finns
tillgänglig i flera av polisens mobila verktyg. Effekten
av detta är att den enskilde polisen kan utföra slagningar
och påbörja en utredning ute på fältet utan att behöva
ta sig fysiskt till en polisstation.

Det ställer stora krav på användaren att åtgärderna är nödvändiga för att utföra ett tjänsteuppdrag. Med tillgängligheten till information ökar också möjligheten att nyttja tekniken på ett sätt som inte är förenligt med tjänsteuppdraget.

SU bevakar utvecklingen inom digitaliseringen och arbetar brottsförebyggande inom området. SU kan konstatera att information tillgängliggjord via dataintrång i vissa fall används inom den organiserade brottsligheten. Dataintrång utgör ett av flera brottsområden med fördjupad kompetens inom SU:s utredningsverksamhet och kapaciteten att utreda komplicerade och omfattande ärenden ska därmed stärkas.

Dataintrång. Polis dömdes för dataintrång (24 tillfällen) och brott mot tystnadsplikt

En polis åtalades för brott mot tystnadsplikt och dataintrång vid 31 tillfällen. Hon påstods ha röjt uppgifter avseende en persons förekomst i misstankeregistret, Polismyndighetens allmänna spaningsregister och signalementsregister samt Tullverkets underrättelseregister brottsbekämpning. Polisen påstods även olovligen och uppsåtligt ha gjort slagningar på släktingar och övriga i olika it-system.

Tingsrätten konstaterade att polisen, trots att hon kände till att uppgifterna var sekretessbelagda, olovligen hade röjt uppgifterna. Därmed hade hon gjort sig skyldig till brott mot tystnadsplikt. Gällande åtalet om dataintrång konstaterade tingsrätten att slagningarna på släktingarna omfattades av jävsbestämmelsen och att slagningarna därför var otillåtna. Enligt tingsrätten hade det inte visats att övriga slagningar inte varit nödvändiga för utförandet av polisens arbetsuppgifter.

Polisen dömdes till 100 dagsböter om 350 kronor, totalt 35 000 kronor.

I påföljdsbestämningen togs hänsyn till PAN:s yttrande om att polisen skulle skiljas från sin anställning om hon dömdes i enlighet med åtalet. Hon skulle däremot inte komma att skiljas från sin anställning om hon dömdes för oaktsamt brott mot tystnadsplikt och/eller ett mindre antal fall av dataintrång.

FOKUSOMRÅDE: ARREST

Med polisens befogenheter att använda våld och kunna frihetsberöva personer följer ett stort ansvar för att arbetsuppgifterna utförs enligt gällande författningar och att de mänskliga rättigheterna tillgodoses. FN:s tortyrkommitté, CAT, genomför regelbundna utvärderingar av hur medlemsländerna uppfyller kraven på att ha relevant lagstiftning och hur de mänskliga rättigheterna efterlevs för frihetsberövade personer. SU medverkar till Polismyndighetens rapportering till CAT genom att dela information om statistik från avdelningens utredningar gällande brott som skett i arrester. Det har förekommit fall där personer har avlidit i arrester och dessa ärenden utreds och följs upp av SU. Det är angeläget att sådana ärenden uppmärksammas och att det finns en transparens som ger de folkvalda insyn i verksamheten.

FOKUSOMRÅDE: NARKOTIKA

Medborgarna och samhället ska kunna ställa höga krav på att polisen uppträder på ett sätt som inger förtroende och trovärdighet i alla situationer. Poliser har rätt att bära vapen, bruka våld, bryta mot trafikregler och kan i yrkesutövningen utsättas för situationer med risker för både sitt eget och andras liv och hälsa. En förutsättning för att kunna utföra uppgifterna på ett rättssäkert sätt är att de har ett gott omdöme, bra säkerhetstänk och reaktionsförmåga. Att polisanställda själva är fria från påverkan av narkotika och anabola steroider är viktigt för att detta ska fungera.

SU har i sin brottsbekämpande verksamhet identifierat olämpliga relationer mellan individer inom den organiserade brottsligheten och polisanställda. Det har förekommit fall där polisanställda har varit delaktiga i brottslighet där droger, vapen och pengar har varit gemensamma intressen för parterna. Genom beslut under 2022 ska narkotika utgöra ett av flera brottsområden med fördjupad kompetens inom SU:s utredningsverksamhet och kapaciteten att utreda komplicerade narkotikaärenden ska därmed stärkas.

Narkotika- och vapenbrott.

Polis dömdes till fängelse för brott mot vapenlagen och narkotikabrott (18 fall)

En polis åtalades för att ha haft 89 patroner med hagelammunition utan att haft rätt till det. Han åtalades även för narkotikabrott eftersom han olovligen haft tabletter innehållande oxikodon som han hade köpt på marknadsplatsen Flugsvamp under 18 tillfällen.

Tingsrätten konstaterade att det var ställt utom rimligt tvivel att polisen hade gjort sig skyldig till narkotikabrott på det sätt som åklagaren beskrivit. Tingsrätten konstaterade även att polisen hade gjort sig skyldig till brott mot vapenlagen.

Påföljden bestämdes till fängelse i sex månader. Vid straffmätningen beaktade domstolen bland annat att mannen med anledning av misstankarna hade slutat arbeta som polis.

715946

Exempel på domar från 2022

BARNPORNOGRAFIKROTT

Nämndeman dömdes för grovt barnpornografibrott

En nämndeman åtalades för att ha innehaft barnpornografiskt material som bestått av flera bilder och filmer. Materialet ansågs vara grovt då barn som varit särskilt unga utsatts för våld eller tvång eller annars utnyttjats på ett särskilt hänsynslöst sätt.

Tingsrätten ansåg gärningen styrkt och dömde nämndemannen för grovt barnpornografibrott. Påföljden bestämdes till skyddstillsyn med samhällstjänst om 120 timmar. Det beslutades även att nämndemannen skulle genomgå Kriminalvårdens sexualbrottsprogram SEIF. Hovrätten fastställde tingsrättens dom.

Polis dömdes för grovt barnpornografibrott

En polis åtalades för att ha eftersökt, laddat ned, hanterat, betraktat och spridit barnpornografiskt material. Tingsrätten konstaterade att det var styrkt att polisen hade laddat ner och spridit bland annat förhållandevis långa filmsekvenser och bilder med särskilt unga barn som utsatts för våld, tvång eller utnyttjats på annat särskilt allvarligt sätt. På grund av detta bedömdes gärningen som grov.

Polisen dömdes för grovt barnpornografibrott. Påföljden bestämdes till fängelse 8 månader. I påföljdsbestämningen togs hänsyn till att polisen hade förlorat sin anställning. Hovrätten fastställde tingsrättens dom.

BEDRÄGERI

Nämndeman dömdes till fängelse för grovt bedrägeri

En nämndeman yrkade inkomstförlust för sin tjänstgöring vid domstol och fick därmed drygt 800 000 kronor utbetalt i ersättning. Enligt tingsrätten hade inte mannen haft någon inkomstförlust och därför hade han inte haft rätt till ersättning. Även om det rörde sig om flera fall av vilseledanden (302 stycken mot kommunen och 143 stycken mot domstolen), bedömdes det som två fall av bedrägeri.

Gärningarna bedömdes som grova med beaktande av storleken på utbetalda belopp, att nämndemannen missbrukat allmänt förtroende och att det skett med en planerad systematik och under många år.

Nämndemannen dömdes till fängelse i ett år och åtta månader. Han dömdes även att betala ett skadestånd till kommunen på drygt 517 000 kronor och till domstolen på drygt 285 000 kronor.

DATAINTRÅNG

Hovrätten dömdes polis för dataintrång vid tre tillfällen

En polis frikändes i tingsrätten för dataintrång. Tingsrätten ansåg att polisens slagningar i polisens it-system avseende tre personer inte var brottsligt eftersom det inte kunde visas att slagningarna inte hade varit nödvändiga för utförandet av polisens arbetsuppgifter.

Hovrätten ändrade tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten dömdes polisen för dataintrång vid tre tillfällen. Hovrätten konstaterade att det inte fanns något som tydde på att polisen haft anledning att i tjänsteutövningen söka på de tre personerna. Slagningarna ansågs därför inte nödvändiga för utförandet av polisens arbetsuppgifter.

Påföljden bestämdes till 50 dagsböter om 450 kronor, totalt 22 500 kronor.

Polis dömdes för dataintrång

En polis åtalades för att på sin fritid ha sökt information på ett registreringsnummer tillhörande hans före detta sambo i polisens it-system, vilket inte ansågs nödvändigt för arbetsuppgiften.

Tingsrätten konstaterade att polisen hade gjort sig skyldig till dataintrång. Påföljden bestämdes till 30 dagsböter om 330 kronor, totalt 9 900 kronor.

DATAINTRÅNG OCH BROTT MOT TYSTNADSPLIKT

Polianställd dömdes för dataintrång och brott mot tystnadsplikt

En civilanställd inom Polismyndigheten åtalades för dataintrång för att olovligen och uppsåtligen ha berett sig tillgång till uppgifter som är avsedda för databehandling genom att göra slagningar i polisens it-system, vilka inte varit nödvändiga för att utföra en viss arbetsuppgift. Hon åtalades också för att ha röjt uppgifter som hon varit skyldig att hemlighålla genom att fotografera av en dataskärm på vilken det visades uppgifter ur polisens regionala underrättelseinformation. Hon hade där- efter spridit informationen genom att skicka bilden till andra personer som inte hade rätt att ta del av informationen. Tingsrätten fann åtalet styrkt. Hon dömdes för dataintrång vid fem tillfällen och brott mot tystnadsplikt.

Påföljden bestämdes till 30 dagsböter om 50 kronor. Vid påföljdsbestämningen tog tingsrätten hänsyn till att den tilltalade hade lämnat sin anställning hos polisen med anledning av de aktuella brotten samt den tid som hon hade varit frihetsberövad i målet.

FÖROLÄMPNING

Passkontrollant dömdes för förolämpning men friades från tagande av muta

En passkontrollant åtalades för att ha skrikit förolämpande ord till två medarbetare på ett biljettkontor. Vidare åtalades hon för att ha begärt en otillbörlig förmån för utövningen av anställningen bestående i att hon som anställd i gränskontrollen, eller i vart fall anställd på flygplatsen, skulle slippa ett betala ett inte ringa belopp med anledning av att hon missat sitt flyg och ville boka ny biljett.

Tingsrätten fann det styrkt att passkontrollanten gjort de uttalanden som åklagaren påstått. Därför dömdes passkontrollanten för förolämpning. Däremot fann tingsrätten inte det styrkt att passkontrollanten begärt en otillåten förmån och inte heller att hon agerat i egenskap av passkontrollant. Därför friades hon från åtalet om tagande av muta.

Påföljden bestämdes till 40 dagsböter om 300 kronor, totalt 12 000 kronor. Hon ålades även att betala 5 000 kronor vardera i skadestånd till de båda målsägandena.

FÖREGIVANDE AV ALLMÄN STÄLLNING

Polianställd dömdes för föregivande av allmän ställning

En civilanställd inom Polismyndigheten åtalades för föregivande av allmän ställning efter att på ett apotek ha visat upp sitt tjänstekort och bett att få tala med chefen. Tingsrätten konstaterade att den civilanställda inte obehörigen hade utgett sig för att utöva myndighet. Åtalet ogillades därför.

Hovrätten konstaterade att det kunde anses klarlagt att den civilanställdas avsikt med att visa upp sitt tjänstekort hade varit att utge sig för att vara polis. Liksom tingsrätten ansåg inte hovrätten att den civilanställda obehörigen utgett sig för att utöva myndighet genom att utge sig för att vara polis, be att få prata med viss person och efterfråga dennes namn.

Däremot ansåg hovrätten att den civilanställda, genom att gesken av att han i egenskap av polis har efterfrågat information om en anmälan till IVO som gällde förskrivning av läkemedel, uppsåtligen och obehörigen hade utgett sig för att utöva myndighet. Den civilanställda dömdes därför för föregivande av allmän ställning.

Påföljden bestämdes till 40 dagsböter om 340 kronor, totalt 13 600 kronor.

MISSHANDEL M.M.

Polisstudent dömdes för misshandel och skadegörelse

En polisstudent åtalades för att uppsåtligen ha knuffat in en person i ett skåp, vars glasförsedda dörrar gick sönder och orsakade skador på personen. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt. Polisstudenten dömdes för misshandel och skadegörelse.

Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 70 dagsböter om 50 kronor. Han skulle även betala skadestånd till målsägandena med sammanlagt 79 392 kronor.

Vid påföljdsbestämningen tog tingsrätten hänsyn till att Polismyndigheten skulle komma att inleda ett avskiljande-förfarande mot polisstudenten om han dömdes i enlighet med åtalet.

MISSHANDEL M.M.

Poliser dömdes till ett års fängelse för olaga frihetsberövande, misshandel, falsk angivelse och dataintrång

Två poliser hade trängt in i målsägandens lägenhet utan dennes samtycke, tillfogat honom smärta genom att spreja honom i ansiktet och ögonen med OC-spray. Poliserna hade även gripit målsäganden som misstänkt för hot mot tjänsteman. Tingsrätten konstaterade att det var ställt utom rimligt tvivel att poliserna då de begick de åtalade gärningarna visste att målsäganden var oskyldig och därför inte kunde misstänkas för brott.

Tingsrätten konstaterade att de båda poliserna har haft uppsåt till att målsäganden skulle dömas för brottet och dömde därför poliserna för falsk angivelse. Vidare konstaterade tingsrätten att poliserna har berövat målsäganden friheten genom att gripa honom trots att han varken var misstänkt eller kunde misstänkas för brott. Tingsrätten dömde därför poliserna för olaga frihetsberövande. Brottet kunde inte rubriceras som mindre grovt.

Tingsrätten konstaterade därefter att poliserna har använt vapnen utan att det funnits lagliga förutsättningar för detta och att de inte haft rätt att använda våld och att poliserna olovligen och utan att ha haft laga befogenhet hade trängt in i målsägandens bostad trots att han uttryckligen förbjudit dem att göra det. De dömdes därför även för misshandel och hemfridsbrott. En av poliserna dömdes även för dataintrång.

I påföljdsbestämningen tog tingsrätten hänsyn till PAN:s uttalande om att mycket talade för att poliserna skulle avskedas. Poliserna dömdes till fängelse i ett år. De ålades även att solidariskt betala 100 000 kronor i skadestånd till målsäganden.

Nämndeman dömdes för misshandel, ofredande, olaga hot och ringa dopningsbrott

En nämndeman åtalades för grov kvinnofridskränkning bestående av handlingar som utgjorde misshandel, olaga hot och två fall av ofredande. Han åtalades även för misshandel av sin son och ringa dopningsbrott. Tingsrätten konstaterade att det stod klart att nämndemannen hade agerat på det sätt som angavs i åtalet och han därmed hade gjort sig skyldig till fyra gärningar begångna mot sin före detta fru. Vid en sammantagen bedömning ansåg tingsrätten att gärningarna inte

kunde anses ha varit sådana att de har utgjort ett en upprepad kränkning av målsägandens personliga integritet.

Nämndemannen dömdes därför för ett fall av misshandel, två fall av ofredande och ett fall av olaga hot mot sin före detta fru. Avseende misshandeln mot sonen bedömde tingsrätten gärningen som ringa och brottet var därför preskriberat då det hade inträffat mer än två år innan nämndemannen fick del av åtalet. Han frikändes därmed från åtalet i denna del. Tingsrätten fann dopningsbrottet styrkt. Nämndemannen dömdes därmed för misshandel, ofredande, olaga hot och ringa dopningsbrott.

Påföljden bestämdes till fängelse 4 månader. Han skulle även betala skadestånd till sin fru och son. Hovrätten fastställde tingsrättens dom i ansvarsdelen men ändrade domen i skadeståndsdelen på så sätt att sonens skadeståndsanspråk lämnades utan bifall.

Polis dömdes till fängelse för bland annat misshandel och barnfridsbrott

En polis åtalades för att ha misshandlat sin sambo genom att kasta ner henne på golvet. I rummet fanns även sambons son. Polisen hade även försökt att köra på två poliser och hade kört rattfull då alkoholkoncentrationen i hans blod uppgick till 1,71 promille. När poliserna ingrep mot polisen hade han satt sig till motvärn genom att bland annat kränga med kroppen.

Polisen åtalades även för att ha haft en kniv och en batong på allmän plats trots att det inte var befogat. Tingsrätten ansåg att åtalet var styrkt i sin helhet och dömde polisen för misshandel, barnfridsbrott, försök till grov misshandel, grovt rattfylleri, våldsamt motstånd och brott mot lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål.

Påföljden bestämdes till fängelse i 1 år och 9 månader. I påföljdsbestämningen togs hänsyn till PAN:s uttalande om att polisen skulle komma att förlora sin anställning vid fällande dom. Dessutom bestämdes att polisen skulle betala skadestånd till målsägandena med sammanlagt 50 000 kronor jämte ränta.

Polis dömdes för misshandel

En polis åtalades för misshandel då han påstods ha tilldelat en person knytnävsslag mot käken/ansiktet med smärta och ömhet som följd. Gärningen ägde rum i samband med att målsäganden var frihetsberövad och försedd med handfängsel inne i polisens arrestlokal. Tingsrätten konstaterade att gärningen var styrkt och att slaget utdelades med avsikts-

uppsåt. Vidare konstaterade tingsrätten att polisen inte hade handlat i nödvärn. Enligt PAN skulle polisen skiljas från sin anställning om han dömdes för misshandel som inte var ringa.

Påföljden bestämdes till villkorlig dom kombinerat med 100 dagsböter om 250 kronor, totalt 25 000 kronor.

NARKOTIKABROTT

Hovrätten ändrade dom om narkotikabrott

En civilanställd inom Polismyndigheten åtalades för att ha innehaft tabletter innehållande oxykodon, som är narkotika. Hon erkände delvis men invände att hon hade köpt tabletterna för självmedicinering mot kraftig smärta och gjorde gällande ansvarsfrihet på grund av nöd.

Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och att hon hade agerat uppsåtligt. Vidare konstaterade tingsrätten att narkotikabrott som utförs i syfte att lindra smärta bara är försvarlig i undantagsfall, t.ex. i en akut situation när omedelbar tillgång till sedvanlig sjukvård saknas. Hennes gärning kunde därför inte anses tillåten med stöd av nödbestämmelsen. Hon dömdes för narkotikabrott.

Hovrätten gjorde, till skillnad från tingsrätten, bedömningen att den polisanställda skulle frikännas från den ena åtalspunkten om innehav av tabletter innehållande oxykodon då detta inte ansågs styrkt. Påföljden ändrades till villkorlig dom och böter. I påföljdsbestämningen togs hänsyn till att den polisanställda hade förlorat sin anställning.

SEXUELLT OFREDANDE

Polis dömdes för tre fall av sexuellt ofredande

En polis åtalades för sexuellt ofredande då han påstods ha ofredat tre målsäganden på ett sätt som kunde förväntas kränka deras sexuella integritet. Tingsrätten konstaterade att de objektiva förutsättningarna för sexuellt ofredande var uppfyllda och att polisen haft åtminstone likgiltighetsuppsåt till att hans handlingar skulle vara kränkande i två fall och att han uppenbart agerat med uppsåt i ett fall.

Påföljden bestämdes till 100 dagsböter om 320 kronor, totalt 32 000 kronor. Hänsyn togs till att PAN hade uttalat att mycket talade för att polisen skulle skiljas från sin anställning vid händelse av en fällande dom för mer än ett fall av sexuellt ofredande.

Arrestantvakt dömdes för sexuellt ofredande

En arrestantvakt åtalades för sexuellt ofredande då han påstods ha agerat på ett sätt som kränkte målsägandens sexuella integritet. Målsäganden var vid tillfället intagen i en cell på arresten. Tingsrätten ansåg att åtalet var styrkt och dömde arrestantvakten för sexuellt ofredande. Påföljden bestämdes till 50 dagsböter om 400 kronor, totalt 20 000 kronor.

I påföljdsbestämningen togs hänsyn till att en fällande dom sannolikt skulle leda till att arrestantvaktens väktarlegitimation återkallades.

Polis dömdes för dataintrång, brott mot tystnadsplikt och sexuellt ofredande

En polis åtalades för att olovligen ha berett sig tillgång till uppgifter som var avsedda för databehandling genom att göra slagningar på personer och fordon i polisens it-system. Slagningarna var inte nödvändiga för att genomföra en viss arbetsuppgift. Han åtalades också för att ha röjt hemliga uppgifter om en person, vilka han hade fått reda på genom sitt arbete som polis. Han åtalades även för sexuellt ofredande genom att ha nypt och tagit en kollega på rumpan.

Tingsrätten dömde polisen för sexuellt ofredande, brott mot tystnadsplikt och dataintrång vid 17 tillfällen. Han frikändes för dataintrång vid fyra tillfällen. Påföljden bestämdes till 150 dagsböter om 50 kronor. I påföljdsbestämningen togs hänsyn till att han enligt PAN skulle skiljas från sin anställning om han dömdes i enlighet med åtalen. Hovrätten ändrade domen på så vis att påföljden bestämdes till villkorlig dom.

SKADEGÖRELSE

Polis dömdes för ringa skadegörelse

En polis åtalades för att ha eldat en polisbricka och ett polisfodral så att det blev skador för omkring 400 kronor. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och att polisen därför skulle dömas för ringa skadegörelse.

Påföljden bestämdes till 30 dagsböter om 130 kronor, totalt 3 900 kronor. Han dömdes även att betala skadestånd till Polismyndigheten med 400 kronor.

TJÄNSTEFEL

Hovrätten ändrade friande dom och dömde polis för tjänstefel

En polis friades i tingsrätten efter att han åtalats för att i tjänsten i samband med ingripande och vid myndighetsutövning av oaktsamhet ha åsidosatt vad som gällt för tjänstuppgiften.

Polisen hade fått larm om ett pågående inbrott. När poliserna anlände hade personen gått ned i källaren. Två poliser gick in i huset och två höll uppsikt utanför huset. I källaren avlossade en av poliserna ett skott, som inte träffade någon person. Därefter hade en av poliserna utanför huset med sitt tjänstevapen avlossat två skott mot en person som befann sig stående på en avsats utanför ett fönster beläget cirka sex meter ovanför marken. Personen träffades i benet och i handleden, vilket fick till följd att han föll till marken.

Hovrätten instämde i tingsrättens bedömning i frågan om att polisen genom sitt agerande hade åsidosatt vad som gällde för uppgiften.

När det gällde frågan om polisen hade agerat oaktsamt konstaterade hovrätten att det inte fanns något hot om trängande fara eller våld vid tidpunkten när polisen avlossade skotten. Polisen borde ha insett att det fanns en risk för att det i situationen inte var proportionerligt att använda skjutvapen och att det fanns en överhängande risk för allvarliga skador. Mot bakgrund av det konstaterade hovrätten att polisen hade varit oaktsam när han brukade det våld han gjorde.

Hovrätten ansåg inte heller att det förelåg någon nödvärnssituation eftersom det inte fanns ett påbörjat eller överhängande angrepp. Hovrätten slog fast att

gärningen inte kunde betraktas som ringa med beaktande av målsägandens skador och användningen av skjutvapen. Hovrätten ändrade därför tingsrättens dom och dömde polisen för tjänstefel till 100 dagsböter om 400 kronor, totalt 40 000 kronor.

TROLÖSHET MOT HUVUDMAN

Tidigare polis dömdes för grov trolöshet mot huvudman m.m.

En före detta polis åtalades för grov trolöshet mot huvudman vid 294 tillfällen, missbruk av handling vid 16 tillfällen och osann försäkran vid 16 tillfällen. Han hade i sin roll som förvaltare/god man för flera personer överfört pengar från huvudmännens konton och använt pengarna för egen räkning. Vidare hade han undertecknat årsräkningar avseende sin förvaltning av huvudmännens ekonomi och till dessa fogat kopior av kontoutdrag och saldon som var osanna.

Tingsrätten fann att samtliga gärningar var att bedöma som grov trolöshet mot huvudman. När det gällde missbruk av handling och osann försäkran fann tingsrätten att varje sådan gärning var att bedöma som grovt brott eftersom det hade begåtts för att dölja annan grov brottslighet och i fråga om osann försäkran även avsett en försäkran angående annans ekonomiska situation.

Påföljden bestämdes till fängelse i ett år och sex månader. Dessutom dömdes den tiltalade att betala skadestånd till målsägandena med sammanlagt 233 384 kronor. Hovrätten fastställde tingsrättens domslut och gjorde ingen annan bedömning än den tingsrätten gjort i fråga om påföljd och skadestånd.

BROTT MOT TYSTNADSPLIKT

Passkontrollant dömdes för brott mot tystnadsplikt

En passkontrollant åtalades för att ha röjt uppgifter om en enskilds personliga förhållanden som hon var skyldig att hemlighålla. Hon hade på Instagram publicerat en bild på ett pass eller kopia av pass och en bild från en datorskärm med namnet på personen samt i texten angett att hon varit engagerad i kontrollen som hade lett till beslut om avvisning och återreseförbud. Tingsrätten konstaterade att brottet var styrkt.

Påföljden bestämdes till 50 dagsböter om 220 kronor, totalt 11 000 kronor.

VÅLDTÄKT

Nämndeman dömdes för sexuellt ofredande och våldtäkt

En nämndeman åtalades för att ha ofredat en målsägande på ett sätt som kunde förväntas kränka hennes sexuella integritet och för att ha genomfört en sexuell handling mot en annan målsägande som med hänsyn till kränkningens art var jämförlig med samlag.

Tingsrätten ansåg att åtalet var styrkt och dömde nämndemannen till fängelse i två år. Han skulle även betala 8350 kronor i skadestånd till den ena målsäganden och 115 000 kronor till den andra.

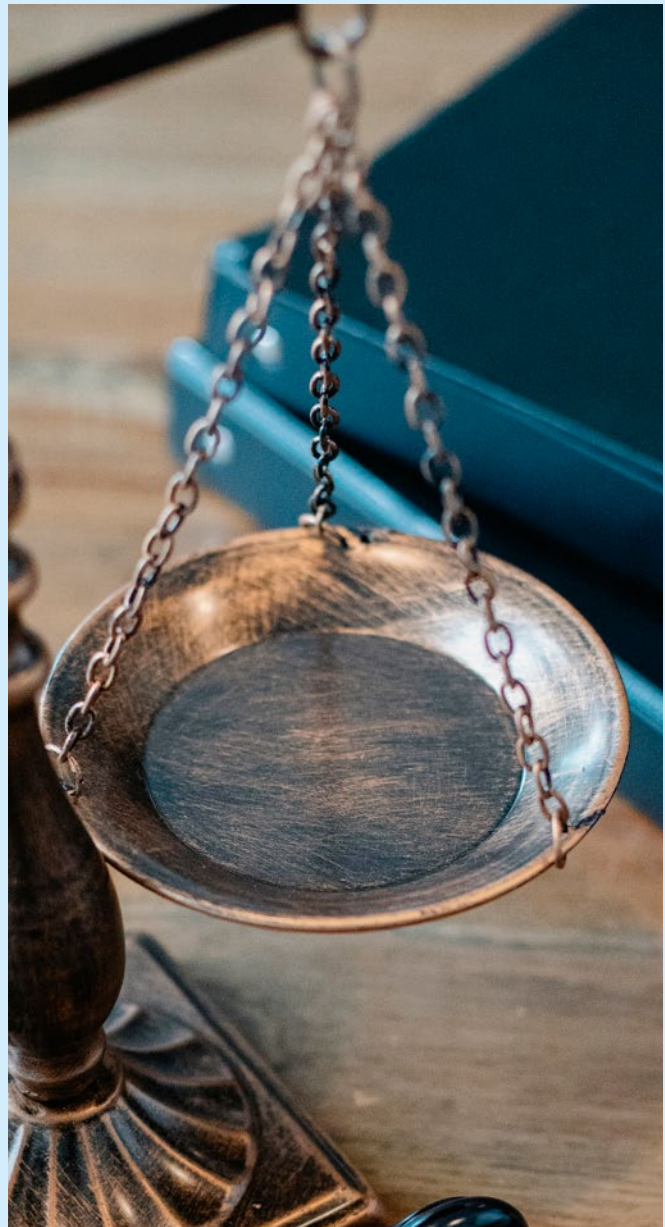
VÅLLANDE TILL KROPPSSKADA

Hovrätten fastställde dom om vållande till kroppsskada

En polis dömdes av tingsrätten för att av oaktsamhet ha orsakat en målsägande kroppsskada genom att ha dragit/ryckt tag i hennes arm samt lagt ner henne på golvet samtidigt som han tagit ett skuldergrepp på henne, trots att hans våldsutövning vare sig hade varit försvarlig, proportionell eller behövlig i förhållande till den aktuella situationen. Detta hade orsakat målsäganden smärta, svullnad, ömhet och en fraktur på höger arm.

Polisen dömdes för vållande till kroppsskada. Hovrätten gjorde inte någon annan bedömning än den som tingsrätten hade gjort och fastställde tingsrättens dom.

Påföljden bestämdes till 70 dagsböter om 300 kronor, totalt 21 000 kronor.

4 Avdelningens verksamhetsområden

4.1 Ärendesamordning

Vid ärendesamordningsenheten sker den initiala hanteringen av de brottsanmälningar som kommer in till SU. Vid enheten uppmärksammas exempelvis om flera brottsmisstankar riktas mot en enskild person eller vilket brottsområde som brottsmisstankarna rör.

När en brottsanmälan har inkommit hämtar ärendesamordningsenheten in underlag och säkrar bevis. Det handlar exempelvis om att hålla förhör med den som har anmält ärendet för att klargöra händelseförloppet. Andra åtgärder kan vara att ta del av och analysera foto- och filmmaterial eller annan information om den anmälda händelsen. Underlaget överlämnas därefter till åklagare för beslut om förundersökning ska inledas eller inte.

Denna hantering skapar bra förutsättningar för åklagarna att fatta välgrundade beslut i ärendena och det minskar antalet överlämningar av utredningar inom SU. I de fall ärendena ska utredas vidare fördelas de i nästa steg till någon av utredningsenheterna.

Ärendesamordningsenheten och utredningsenheterna överlämnar information om SU:s ärenden till Polismyndigheten genom grupperna för skiljande- och disciplinärenden (GSD) vid varje polisregion för eventuell vidare arbetsrättslig utredning eller andra åtgärder. Sådan information lämnas även till Säkerhetspolisen avseende anställda där. Information kan även överlämnas till andra instanser, exempelvis till säkerhetsavdelningen.

Vid ärendesamordningsenheten och utredningsenheterna handläggs även förfrågningar från allmänheten och media om att ta del av allmänna handlingar. Intresset för SU:s verksamhet är stort och tillsammans med de sekretessprövningar som måste göras för att bedöma vad som kan lämnas ut utgör den verksamheten en del av de dagliga aktiviteterna som utförs vid avdelningen.

Ärendesamordningsenheten är placerad i Stockholm.

4.2 Utredning

Vid SU bedrivs utredningsverksamhet av ärendesamordningsenheten och de fyra utredningsenheterna. Eftersom avdelningen har en oberoende ställning i förhållande till övrig polisverksamhet är det viktigt att avdelningen har egen utredningskompetens för att utreda anmälningar om brott.

I de utredningar som SU hanterar är åklagare vid SÅK förundersökningsledare, till skillnad från övrig polisverksamhet där polisanställda kan ha den rollen. Det är åklagaren som beslutar om förundersökning ska inledas eller inte och vilka utredningsåtgärder som ska vidtas. Samtliga åklagare vid SÅK är lägst chefsåklagare. I vissa fall kan Riksåklagaren, Justitiekanslern eller Justitieombudsmannen vara förundersökningsledare i SU:s ärenden.

Vanliga åtgärder som utförs i förundersökningarna är att hålla förhör, samla bevis, analysera ekonomiska transaktioner och att skapa utredningsunderlag. Vid utredningsenheterna finns förutom utredarna också operativa analytiker med särskild kompetens att analysera och visualisera stora informationsmängder samt administrativa funktioner.

Våra arbetsmetoder leder till att utredningarna kan genomföras effektivt och med hög kvalitet.

Åklagarna ger löpande direktiv om vilka utredningsåtgärder som ska vidtas eller om en utredning ska avslutas. Att åklagare är förundersökningsledare innebär en kvalitetssäkring av SU:s utredningar.

När händelser inträffar utanför kontorstid har SU:s utredningsverksamhet beredskap dygnet runt, sju dagar i veckan parallellt med en åklagare vid SÅK. Detta innebär att vid händelser som uppstår utanför kontorstid finns det alltid en utredare vid SU som kan bistå

Ett av förhörssrummen vid SU.

Inrättandet av bildanalysenheten kommer att bidra till ökad rättssäkerhet för de inblandade.

åklagaren med att vidta utredningsåtgärder eller med annat stöd. Utredare i beredskap kan också vid behov påbörja utredningsarbetet på brottsplatsen. Avdelningens utredningsenheter är placerade i Stockholm, Göteborg, Malmö och planeras att från och med 2023 också finnas i Uppsala.

4.3 Underrättelse

SU:s underrättelseenhet arbetar med att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. Enheten hanterar ärenden tills det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. När ett ärende har kommit till ett sådant läge upprättas en anmälan som SU överlämnar till åklagare vid SÅK för beslut om förundersökning ska inledas eller inte.

Underrättelseinformation som berör polisanställda och som inte resulterar i en brottsanmälan överlämnas ofta till säkerhetsavdelningen. Sådan information kan exempelvis handla om olämpliga beteenden eller sårbarheter hos den enskilde som kan utgöra en säkerhets-

risk för Polismyndigheten. Underrättelseärenden kan endast läggas ned efter beslut av avdelningschefen.

Underrättelseenheten är placerad i Stockholm.

4.4 Spaning och ingripande

Spanings- och ingripandeenheten vid SU ger stöd åt både underrättelse- och utredningsverksamheten. Enheten har förmåga att utföra spaningsinsatser som löper under längre tid såväl som korta insatser med enstaka aktiviteter. Enheten är den resurs som primärt utför gripanden och tillslag i SU:s ärenden. Spaningsiakttagelser bidrar till viktig och ibland avgörande information som kan leda till att ett ärende snabbare avslutas. Samtidigt bidrar spaningsresurserna också till att nya brott kan upptäckas vilket medför att ärendena ibland växer och blir mer komplexa.

En självständig spanings- och ingripanderesurs bidrar till att säkerställa att SU kan agera så långt som möjligt i egna ärenden utan att riskera oberoendet och avskildheten från övrig polisverksamhet. Varje gång SU begär biträde från övriga Polismyndigheten innebär det att information om SU:s ärenden sprids utanför avdelningen. I de fall där det krävs finns dock möjlighet att begära ytterligare resurser från Polismyndigheten.

Spanings- och ingripandeenheten är placerad i Stockholm.

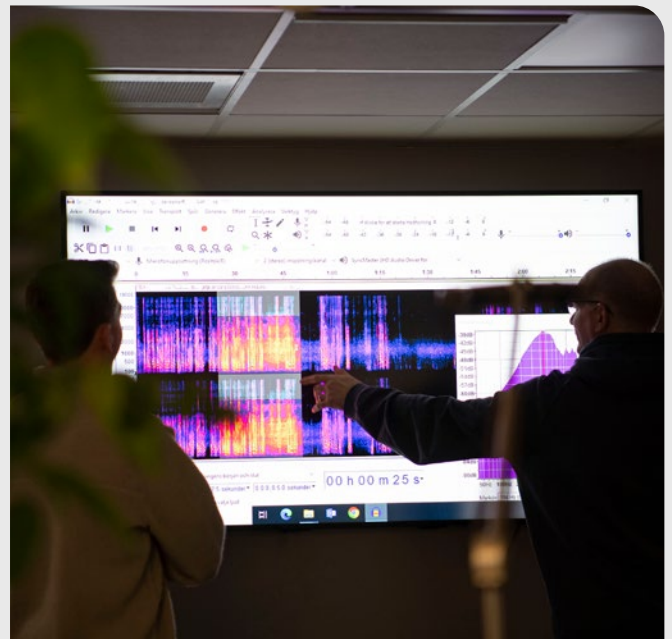
Inrättandet av bildanalysenheten kommer att bidra till ökad rättssäkerhet för de inblandade.

4.5 Bildanalys

I slutet av 2021 beslutade SU att tillsätta ett projekt för att stärka förmågan och kompetensen inom områdena teknik, bild, video, ljud, data och till en viss del it-forensik. Bakgrunden var att SU hade identifierat ett behov att utveckla dessa förmågor för att bättre hantera digital information, vars volym har ökat kraftigt under de senaste åren, bland annat till följd av införandet av kroppskameror för poliser och ökningen av antalet övervakningskameror i samhället.

Under 2022 bildades därför en bildanalysenhet, vilket följer den it-forensiska processen inom Polismyndigheten. Multimediahandläggare på expertnivå har anställts samtidigt som den it-tekniska förmågan har höjts. SU har nu egen förmåga att hämta in och analysera digital media utan att begära biträde från andra delar av Polismyndigheten, vilket ytterligare stärker SU:s oberoende.

Bildanalysenheten är placerad i Stockholm.

Under 2022 inrättades en bildanalysenhet inom SU.

4.6 Avdelningskansli

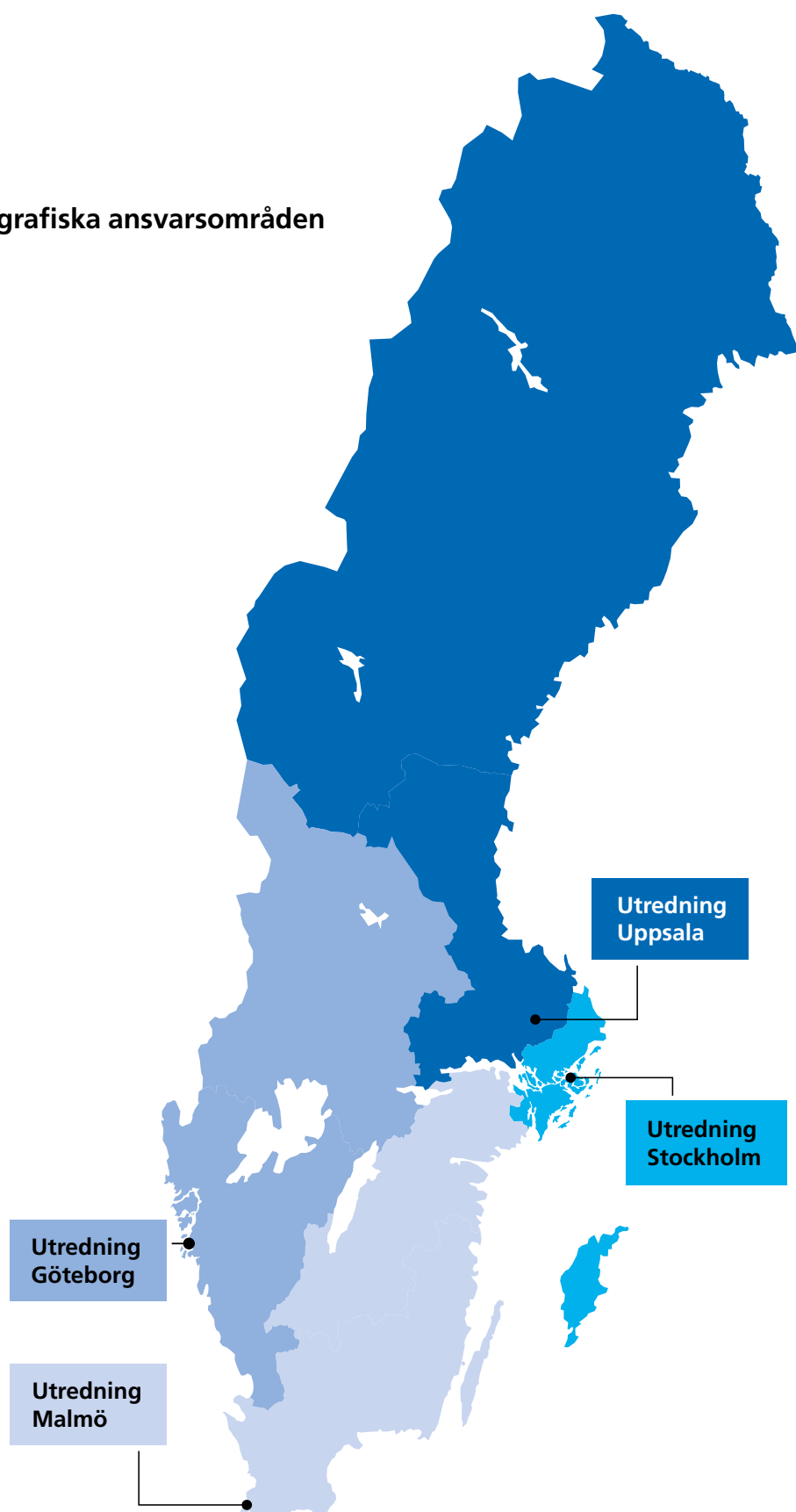
Avdelningskansliet har till uppgift att planera, följa upp och analysera avdelningens verksamhet. Kansliet ansvarar även för att sammanställa underlag och redovisningar till insyns- och regionpolisråd, rikspolischefen och regeringen. Vidare samordnar och stödjer kansliet övriga enheter på flera områden, bland annat utredning- och lagföring, kompetensutveckling, ekonomi, kommunikation, juridik, internationell samverkan och avdelningsgemensam administration. Kansliet ansvarar också för avdelningens beredskapsplanering.

Avdelningskansliet är placerat i Stockholm.

Biträdande avdelningschef och kanslichef Jan Carlsson.

Geografiska ansvarsområden

5 Verksamhetsåret 2022

5.1 Inriktning

SU tar varje år fram en strategisk rapport som beskriver och analyserar faktorer som påverkar avdelningens uppdrag på kort och lång sikt. Rapporten ligger till grund för beslut om ett antal strategiska inriktningar som ska stärka den operativa förmågan och bidra till framgång i verksamheten. Ledorden ”oberoende och kvalitet” ska genomsyra den strategiska planeringen och därmed arbetet med samtliga inriktningar.

Genom de strategiska inriktningarna skapas möjlighet för en långsiktig styrning av verksamheten, vilket är en förutsättning för att få den stabilitet som behövs för att arbeta effektivt. SU:s kansli har under året fortsatt att utveckla avdelningens styr- och uppföljningsprocess som ett led i att skapa förutsättningar för såväl det långsiktiga strategiska arbetet som arbetet på operativ nivå.

Mellan enheterna på SU finns en effektiv kommunikation och korta beslutsvägar. Det är gynnsamt för planeringen och uppföljningen av verksamheten vilket skapar goda möjligheter att väga in varje verksamhetsgrens perspektiv när strategiska inriktningar beslutas. Under 2022 har särskilt fokus legat på att genomföra dialoger inom varje enhet för att diskutera bland annat tvärfunktionell samverkan, belysa risker och lyfta nya utvecklingsidéer. På detta sätt tydliggörs den röda tråden från regeringens styrning, via omvärldsfaktorer, till den verksamhet som bedrivs för att bidra till SU:s strategiska inriktningar och vidare till avdelningens återrapportering i årsrapporten.

Uppföljningen av verksamheten diskuteras vid ledningsgruppsmöten och kommuniceras inom avdelningen. En viktig del av uppföljningen är också de återkommande redovisningarna till regionpolisråden och Polismyndighetens insynsråd av avdelningens ärenden.

De strategiska inriktningarna:

1. Behålla och stärka kompetensen.
2. Öka förmågan att upptäcka och utreda brott.
3. Kommunikation.
4. Stärka det internationella samarbetet.
5. Digitalisering.
6. Helheten före delarna.

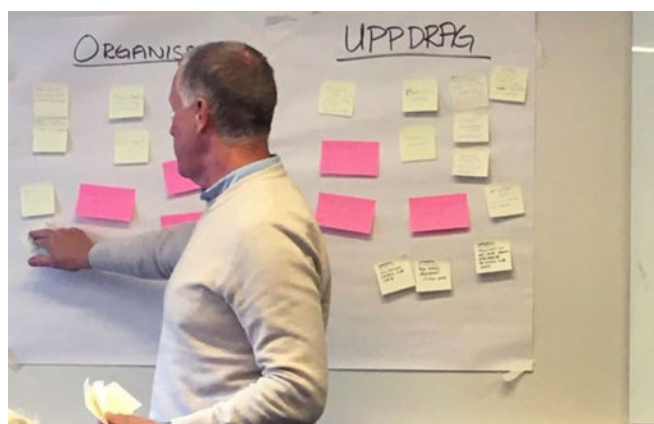
SU har under året genomfört aktiviteter inom samtliga områden, vilket har bidragit till den förflyttning som avdelningen gör för att vidareutveckla verksamheten. Fokus har varit att öka förmågan att upptäcka och utreda brott och att stärka det internationella samarbetet.

5.2 Behålla och stärka kompetensen

5.2.1 Kompetensförsörjning och kompetensinsatser

På SU arbetar utredare, handläggare och analytiker med bred kompetens och erfarenhet av utrednings-, spanings- och underrättelsearbete. De har kunskap inom olika områden bland annat inom ekonomisk brottslighet, korruption, internetinhämtning och it-brottslighet. Kompetensutveckling är en viktig del av de satsningar SU gör.

Under våren 2022 höll SU en avdelningsgemensam konferens med bland annat föreläsare från Valmyndigheten som informerade om sitt arbete inför valet 2022.

Ebba Sverne Arvill, tidigare avdelningschef för SU och Anders Jakobsson, chef för Särskilda åklagarkammaren på konferens i Göteborg.

Myndigheten för psykologiskt försvar var på plats och informerade om otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information som hotar demokratin. Polismyndighetens grupp för strategisk analys och omvärld informerade om strategisk framsyn – brotts-scenarier 2035.

Under hösten 2022 hade SU en konferens tillsammans med SÅK där föreläsningarna bland annat handlade om digital inhämtning, internet och säkerhet, hur man hanterar misstankar om brott av polisanställda och andra befattningshavare i de nordiska länderna samt vad som gäller när en polis från ett annat nordiskt land gör ett ingripande i Sverige. Den norska Spesial-enheten för politisaker berättade om hur de utreder ärenden när polisen använder sina tjänstevapen. De föredrog även ett uppmärksammat fall där en norsk polischef dömdes till 21 års fängelse.

Under 2021 fick avdelningens medarbetare möjlighet att rotera från sin ordinarie enhet till en annan enhet inom avdelningen. Syftet var att öka kompetensen och

att stärka avdelningens sammanhållning. Bedömningen var att arbetsrotationen var mycket lyckad. Med anledning av det genomförde avdelningen arbetsrotationer även under 2022 med fortsatt goda resultat.

Den omfattande interna utbildning som SU startade 2019 för avdelningens utredare (som försenades på grund av pandemin) fortsatte under 2022 och är nu avslutad. Utbildningen innehöll bland annat rättslig reglering, objektivitet och rättssäkerhet, förhör samt datakunskap.

Ett antal medarbetare har under året deltagit i en två dagars konferens gällande mutor, korruption och otillåten påverkan tillsammans med andra myndigheter och företag.

Under året har SU också deltagit i utbildningar som arrangerats av CEPOL (European Union Agency for Law Enforcement Training). En medarbetare studerade engelska och internationellt polissamarbete på polis-högskolan i Templemore på Irland och en medarbetare studerade operativ underrättelseanalys i Budapest, Ungern.

Genom att ligga i framkant kan vi bedriva en verksamhet med hög kvalitet.

När vi fick in uppgifter om att en polis delade barnpornografiskt material på anonyma och krypterade plattformar involverade vi våra spanare vilket ledde till att ett tillslag snabbt kunde genomföras.

Utredare konstaterade att den misstänkta polisen inte bara innehåft utan även delat och mottagit barnpornografiskt material på olika krypterade plattformar från anonyma konton. Tillsammans med Särskilda åklagarkammaren startade vi då en operation mot en av Sveriges största plattformar där personer kunde verka anonymt trots tidigare försök att röja deras identitet. Via öppen inhämtning, tvångsmedel och spaning kunde efter en tid ägaren till plattformen identifieras. En tidig morgon genomfördes husrannsakan mot mannens adress där servern där hemsidan fanns togs i beslag av SU:s utredare och spanare. Sidan stängdes kort därefter ner.

Analys av servern genomfördes av SU:s analytiker, vilket ledde till att personer som haft kontakt med den misstänkta polisen och som delat material identifierades för lagföring. Hundratals identifierade profiler samt tusentals privata chattar lämnades över efter bearbetning till nationella operativa avdelningen (Noa) för vidare brottsutredningar.

Polisen dömdes till fängelse i ett år och nio månader. Parallellt med det pågår flera brottsutredningar vid Polismyndigheten mot övriga som varit involverade.

Datorbeslag.

5.3 Ökad förmåga att upptäcka och utreda brott

För att möta nya utmaningar sker ett kontinuerligt utvecklingsarbete i den brottsutredande verksamheten vid avdelningen. Kvaliteten och effektiviteten ska upprätthållas samtidigt som avdelningens oberoende från övriga Polismyndigheten innebär att avdelningen så långt som möjligt behöver vara självförsörjande på kritiska kompetenser, både med bredd och spets. Under 2022 har två primära satsningar skett, dels att inrätta en ny bildanalysenhet för att omhänderta inkommande bild- och filmmaterial, dels att stärka utredningskompetensen inom ett antal brottsområden och fördela dessa som särskilda ansvarsområden till respektive utredningsenhet.

Under året har SU även dokumenterat iakttagelser och erfarenheter från den egna brottsbekämpande verksamheten och delat dessa med Polismyndighetens olika verksamhetsgrenar. Syftet med detta är att uppmärksamma och återkoppla till Polismyndigheten i de fall SU har identifierat bristande rutiner, beteenden eller metoder som behöver förändras.

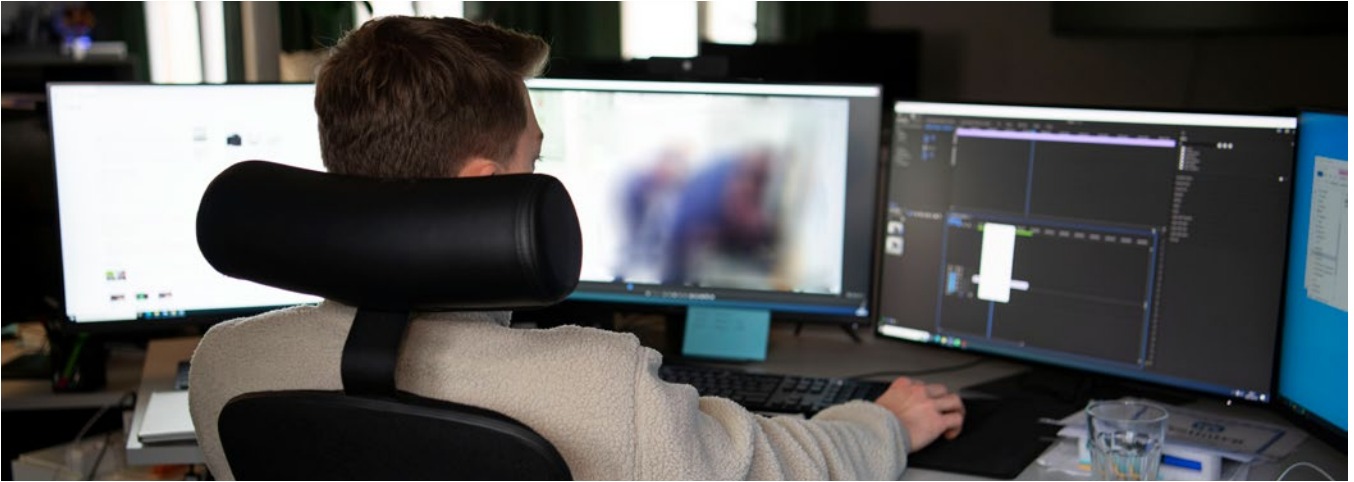

Frikännande. Polis frikändes från åtal om barnpornografibrott.

En polis åtalades för att ha innehåft en grovt barnpornografisk bild och ha spridit bilden via Facebook Messenger. Utredningen visade att hon efter att ha mottagit bilden hade skickat den till sin make och att hon hade raderat bilden samma eftermiddag.

Tingsrätten konstaterade att polisen genom sitt agerande inte kunde anses ha spritt bilden vidare i den mening som begreppet har i bestämmelsen om barnpornografibrott. För detta krävs att bilden innehåller förmedlas eller görs tillgängligt för fler än ett fåtal personer. Vad avser innehavet konstaterade tingsrätten att polisens uppgift om att bilden skickats till henne mot hennes vilja inte var motbevisad utan skulle godtas.

Tingsrätten konstaterade vidare att polisen hade raderat bilden när hon förstod att bilden var barnpornografisk. Den korta tid som hon hade haft bilden på sin telefon kunde inte anses utgöra ett barnpornografibrott. Åtalet ogillades i sin helhet.

Hantering av film- och bildmaterial har blivit allt viktigare för att nå framgång i förundersökningsarbetet.

5.3.1 Brottsområden med fördjupad kompetens

Varje utredande enhet har sedan hösten 2022 ansvar för ett eller flera brottsområden med så kallad fördjupad kompetens. Syftet är att stärka avdelningens förmåga att utreda brott som är komplicerade, omfattande eller sällan förekommande. Detta ska bidra till att säkerställa hög kvalitet i utredningsarbetet vid avdelningen och att oberoendet mot Polismyndigheten bibehålls.

Varje enhet är ansvarig för att omvärldsbevaka sitt område. Det kan ske genom exempelvis utbildning, genomgång av aktuella styrdokument, internationella erfarenheter eller analys av lagstiftning och domar. Den kunskap som erhålls ska sedan förmedlas till övriga medarbetare vid SU.

Områden med fördjupad kompetens är

- sexualbrott
- barnpornografibrott
- trafikbrott
- brott i nära relation
- dataintrång
- brott mot tystnadsplikt
- narkotikabrott
- brott inom tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden
- ekobrott.

5.3.2 Förmågor kring bild- och filmanalys

Hantering av film- och bildmaterial har blivit en allt viktigare komponent i att nå framgång i förundersökningsarbetet, både för att säkra bevis och att snabbare kunna avskryva misstankar i ärenden. Den nyinrättade bildanalysenheten hanterar material i ett 30-tal förundersökningar varje månad där materialet som granskas hämtas från bland annat kollektivtrafiken, polisens fasta övervakningskameror och kroppskameror. Kvaliteten i utredningsarbetet ökar och det blir därmed mer rättssäkert, både för målsäganden och för de befattningshavare (oftast poliser i yttre tjänst) som är föremål för anmälan.

5.3.3 Korruption

I arbetet med att bekämpa korruption ligger fokus särskilt på internationell samverkan med SU:s motsvarigheter i andra länder. Representanter från SU deltog i november på den årliga antikorrupsionskonferens som arrangeras av EU-nätverket European Partners Against Corruption och European contact-point network against corruption (EPAC/EACN). Den ägde rum i Chisinau, Moldavien. De två dagarna bjöd på många intressanta föredrag från länder som nått framgångar i sitt arbete mot utbredd korruption. Vid konferensen delades även EPAC/EACN-priset ut där ICIN var en av de nominerade aktiviteterna. Vinnaren blev Ukraina som satsat stort på att få ungdomar att arbeta mot korruption.

Genom att samverka mellan olika enheter kan vi uppnå bästa möjliga resultat.

**Vi strävar efter att vara tydliga i vår kommunikation.
Det ökar förtroendet.**

Viveka Smidvall, chef för utredningsenheten i Malmö, talar på EPACs konferens i Moldavien.

Nina Berg på utredningsenheten i Malmö och Rosie Hagman Ringström på ärendesamordningsenheten håller en presentation om SU.

5.4 Kommunikation

Kommunikation är en viktig del av SU:s verksamhet. Kunskap om SU:s verksamhet, uppdrag och roll i samhället stärker förtroendet för avdelningen, Polismyndigheten, rättsväsendet och demokratin. Att aktivt och tydligt kommunicera hur ärendegången ser ut och att avdelningen har egen spanings- och underrättelseverksamhet kan även ha en brottsförebyggande effekt och bidra till att avdelningen får in fler anmälningar om brott.

Medarbetarna informerar i olika sammanhang om SU:s verksamhet och uppdrag för interna och externa målgrupper. Riktade informationsinsatser har skett gentemot bland annat polisanställda, Polismyndighetens insynsråd och regionspolisråd samt studenter vid polisutbildningen. Under året har medarbetare och chefer genomgått en utbildning i presentationsteknik.

Som ett led i att uppfylla en av de rekommendationer som GRECO har lämnat till Sverige publicerar SU löpande referat på samtliga domar som rör de

befattningshavare som SU utreder misstankar mot. Ett urval av referaten publiceras också i tidningen Svensk Polis. SU publicerar även annan relevant information som till exempel hur ärendegången vid avdelningen ser ut.

Under året har SU satsat på att utveckla olika plattformar och kanaler för den interna kommunikationen. Bland annat informerar avdelningschefen muntligt varje månad om vad som är på gång inom avdelningen. Vid dessa tillfällen får även medarbetare möjlighet att presentera olika projekt.

Varje månad skickar avdelningschefen även ett informationsbrev till medarbetarna med uppdateringar och information om verksamheten.

I rollen som ansvarig för sekretariatet för det internationella nätverket Internal Criminal Investigations Network (ICIN) publicerar SU regelbundna nyhetsbrev som riktar sig till organisationens medlemmar.

Att hantera förfrågningar från media är också en viktig del av kommunikationsarbetet.

Genom att vara en aktiv röst i internationella sammanhang bidrar vi till att utveckla vår och andras verksamhet.

5.5 Stärka det internationella samarbetet

SU har allt sedan avdelningen bildades aktivt sökt kontakt med motsvarande organisationer i andra länder för att bilda nätverk och därigenom hämta kunskap och utbyta erfarenheter kring gemensamma frågor. Detta är en prioriterad strategisk inriktning för SU:s verksamhet och är en viktig del i avdelningens utvecklingsarbete. Då det saknas organisationer med motsvarande uppdrag inom landet finns det skäl att närma sig dessa organisationer samt andra relevanta institut och organisationer i andra länder.

5.5.1 Internal Criminal Investigations Network (ICIN)

ICIN är ett nätverk med mandat inom Europol för organisationer som är ansvariga för att förhindra, upptäcka och utreda brottsmisstankar mot polisanställda i sina respektive länder. Nätverket består i dagsläget av 26 organisationer från 23 länder och är det första internationella samarbetet i sitt slag. ICIN hade sitt konstituerande årsmöte på Europol i Haag i augusti 2022 och SU valdes till ordförande för nätverket fram till och med hösten 2024. Avdelningschefen för SU är också ordförande för ICIN:s styrgrupp som består av cheferna för organisationerna från Sverige, Nederländerna och Litauen.

Nätverkets främsta syfte är att utbyta erfarenheter och metoder för att upptäcka och utreda korrupcion inom medlemsländernas polisorganisationer. Det kan bidra till att stärka organisationernas förmåga att bedriva en effektiv verksamhet med hög kvalitet och därigenom öka förtroendet för de europeiska polisorganisationerna och Europol.

Som ett led i detta har ICIN:s utbytesprogram startats, där medlemmar kan träffas fysiskt och utbyta erfarenheter med varandra. Syftet med utbytesprogrammet är att höja kvaliteten på arbetet och stärka kapaciteten bland deltagarna samt att främja internationell samverkan och utveckla gemensam utbildning inom specifika ämnesområden.

ICIN:s verkställande utskott. Från vänster: Žydrūnas Butkevičius (LT), Ebba Sverne Arvill (SE) och Willem-Jan de Koning (NL).

ICIN:s konferens på Europol. Foto: Bianca Benard Photography.

Studiebesök på SU:s motsvarighet i Oslo, Specialenheten for politisaker.

Ett antal utbyten har redan genomförts inom ramen för ICIN, bland annat har en delegation från spansk polis besökt Sverige och medarbetare vid SU har varit på besök i Madrid samt vid SU:s motsvarighet i Nederländerna.

5.5.2 Det nordiska nätverket

Det nordiska nätverket syftar till att stärka samarbetet mellan internutredningsverksamheterna i Norden för att utbyta erfarenheter och diskutera gemensamma utmaningar. Cheferna för verksamheterna genomför årliga möten och medarbetarna har genomfört studiebesök hos varandra i syfte att öka samverkan och underlätta informationsutbyte. Under 2019 fattade chefen för SU beslut om att inleda ett projekt för att identifiera rättsliga förutsättningar, kontaktvägar och metodfrågor för utökad samverkan mellan de nordiska internutredningsverksamheterna. Projektgruppen färdigställde sin rapport under 2022 och lämnade ett

antal förslag som är en viktig del i arbetet att framgångsrikt kunna hantera ärenden som korsar landsgränser och i det brottsförebyggande arbetet. Projektgruppen har med anledning av förslagen i rapporten fortsatt sitt arbete under 2022 och väntas lämna en slutredovisning i maj 2023.

5.5.3 Internationella studiebesök

SU:s ledningsgrupp var under hösten 2022 på studiebesök i Bryssel. Målsättningen var att höja kunskapen om EU:s institutioner och deras verksamheter samt att öka samverkan i internationella frågor. I Bryssel besöktes bland annat den svenska EU-representationen, European Anti-Fraud Office (OLAF) och SU:s belgiska motsvarighet, the Standing Police Monitoring Committee. SU har vid dessa besök beskrivit sitt brottsförebyggande arbete och samverkan med andra myndigheter inom anti-korrupsionsområdet.

Under hösten 2022 var medarbetare vid SU på studiebesök hos Metropolitan Police Service Anti-Corruption Command i London. Syftet var att utbyta erfarenheter och metoder och under besöket avhandlades ämnen som spaning och övervakning samt en fallstudie.

Medarbetare vid SU besökte även Spesialenheten i Oslo och diskuterade gemensamma frågor.

5.6 Digitalisering

Flera utvecklingsinsatser har skett under 2022 för att digitalisera delar av ärendeflödet och därmed göra utredningsarbetet samt analys- och uppföljningsarbetet mer effektivt.

Avdelningens oberoende ställning gör att ärenden hanteras i ett särskilt utredningssystem (SU Durtvå), avskilt från övrig polisverksamhet och det krävs också anpassade lösningar för en välfungerande uppföljning av de ärenden avdelningen utreder.

I samverkan med Polismyndighetens it-avdelning har därför ett nytt systemstöd utvecklats under hösten som ger en effektivare verksamhetsplanering och en mer träffsäker uppföljning. Det bidrar också till en tydligare transparens för funktioner som behöver ha insyn i avdelningens verksamhet såsom regionpolisråden och Polismyndighetens insynsråd.

Avdelningen har haft en mycket god dialog och samverkan kring utvecklingsbehov med it-avdelningen avseende förbättringar i systemet Durtvå. Det har bidragit till att stärka effektivitet, rättssäkerhet och SU:s oberoende. Exempel på förbättringar är bland annat att nästan samtliga utredningshandlingar tillhörande en anmälan följer med ärendet automatiskt när det överlämnas till SU från Polismyndigheten. Uppmärkning av SU:s alla ärenden i statistiksyfte har gjort systemet mer användarvänligt och hanteringen mer enhetlig vilket också förbättrat kvaliteten i uppföljningen.

5.7 Helheten före delarna

5.7.1 Utredning och lagföring

Under 2022 har avdelningen tillsatt en ny funktion som samordnare inom utredning och lagföring (UL-samordnare). UL-samordnaren ska vara ett stöd för ledningen inom området och föreslå inriktningar för verksamheten, stödja införandet av metoder och strategier samt ny lagstiftning. UL-samordnaren ska identifiera utbildningsbehoven på avdelningen samt genomföra utbildningar.

5.7.2 Analytikernätverk

Vid avdelningen finns ett analytikernätverk i syfte att överföra kunskap och dela framgångsfaktorer mellan analytiker vid de olika enheterna. Med nätverket stärks den operativa förmågan vid avdelningen.

5.7.3 Administratörsnätverk

Administratörerna är placerade på de olika enheterna. De har ett nätverk för att koordinera gemensamma åtaganden och utbyta erfarenheter.

5.7.4 Miljöfrämjande åtgärder

Digitala mötesformer är idag en del av vardagen, vilket minskar antalet resor. Åtgärder på miljöområdet som följer av Polismyndighetens miljöplan koordineras av avdelningskansliet.

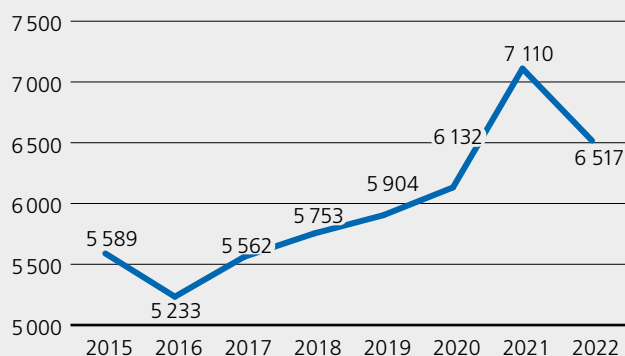
6 Resultatredovisning

6.1 Inkomna ärenden

Under 2022 inkom 6 517 ärenden till SU, vilket innebär en minskning med 8,3 procent jämfört med året innan. Minskningen har framförallt skett i polisregionerna Stockholm och Syd.

FIGUR 1

Antal inkomna ärenden till SU 2015–2022.

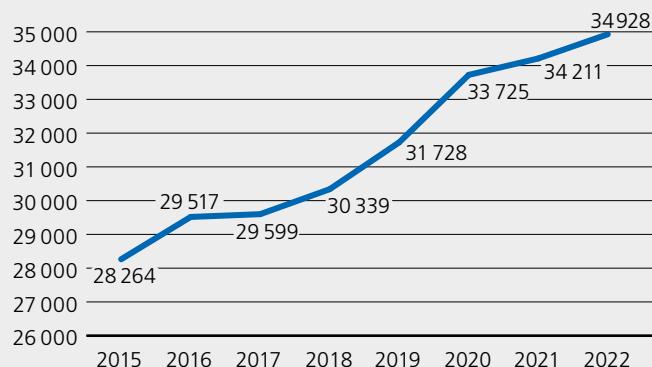

På längre sikt är dock trenden tydlig med ett ökat ärendeflöde till avdelningen, i genomsnitt 3,5 procent per år de senaste fem åren. I en längre tidsserie är den kraftiga ökningen som skedde 2021 och den efterföljande minskningen 2022 undantag. Ärendeflödet för 2022 utgör en återgång till en normalnivå i förhållande till 2021.

En viktig påverkande faktor för den ökning som skett av ärenden till SU är att antalet anställda i Polismyndigheten ökat under samma period. Polisanställda utgör huvuddelen (65 procent) av befattningshavarna inom SU:s ansvarsområde. Vid utgången av 2022 hade Polismyndigheten 34 928 anställda vilket innebär en ökning med 5 329 under den senaste femårsperioden.

FIGUR 2

Antal anställda i Polismyndigheten.

Förutom att SU:s målgrupp ökar från år till år så är det svårt att fastslå vilka faktorer som påverkat att ärendeflödet ökat respektive minskat de senaste två åren.

En delförklaring är att ett fåtal frekventa anmälare står för en oproportionerligt stor del av SU:s ärendeflöde vilket påverkar statistiken. De tio mest frekventa anmälarna stod 2022 för 4,8 procent av anmälningarna vilket var färre än 2021 då motsvarande andel var 6,6 procent av ärendeflödet. Utöver det kan anmälningsbenägenheten mot poliser skifta över tid och påverkas av ett mer offensivt arbete.

Anmälningar som inkommer till SU riktas i 86,8 procent av fallen mot polisanställda. Den andelen har minskat med cirka 4 procentenheter de senaste tre åren. Istället har andelen anmälningar mot domare, åklagare och politiker ökat marginellt. För övriga grupper är förändringarna små över tid och de utgör en mycket liten andel av anmälningarna som inkommer till SU.

TABELL 1

Fördelningen av befattningshavare som anmälts till SU 2020–2022.

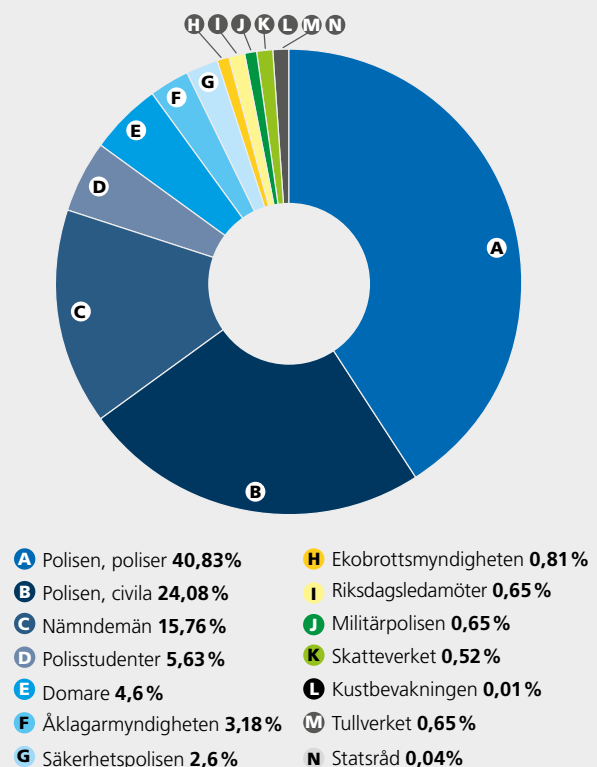
Myndighet	2020	2021	2022
Polismyndigheten			
– Polis	83,4 %	75,7 %	70,8 %
– Civilanställd	5,4 %	6,0 %	5,4 %
– Oklar anställning	1,6 %	6,4 %	9,9 %
– Polisstudent	0,4 %	0,6 %	0,8 %
Domstol	1,8 %	2,4 %	2,7 %
Åklagarmyndigheten	2,4 %	3,2 %	3,2 %
Riksdagsledamot, statsråd	0,8 %	1,0 %	1,2 %
Säkerhetspolisen	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Ekobrottsmyndigheten	0,1 %	0,3 %	0,1 %
Tullverket	0,2 %	0,1 %	0,1 %
Justitiekanslern	0,1 %	0,1 %	0,2 %
Övriga	0,2 %	0,5 %	0,7 %
Oklart i anmälan	3,6 %	3,5 %	4,7 %

Under åren 2021 och 2022 har kategorin ”Polisen oklar anställning” registrerats i högre utsträckning än tidigare. Det utgör ärenden där det i anmälan är svårt att utläsa vilken befattning anklagelserna riktas mot. Anmälaren kan exempelvis uttrycka en vilja att upprätta en anmälan mot polisen som myndighet.

Sammanlagt finns det cirka 53 900 befattningshavare som omfattas av SU:s uppdrag. Fördelningen av dessa framgår av diagrammet.

FIGUR 3

Befattningshavare som omfattas av SU:s uppdrag.

Poliser är klart överrepresenterade bland de ärenden som inkommer till SU. Det beror huvudsakligen på att poliser i högre grad än andra befattningshavare exponeras för situationer där de riskerar att anmälas i sin tjänsteutövning, inte minst för att de får använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd.

6.2 Brottskategorier

Fördelningen på brottskategorier av anmälda brott till SU visas i tabell 2.

TABELL 2

Brottskategorier anmälda brott 2020–2022.

Brottskategori	2020	2021	2022
Tjänstefel	58,1 %	59,1 %	58,4 %
Våldsbrott	13,0 %	11,8 %	12,6 %
Trafikbrott, rattfylleri	3,0 %	2,7 %	4,5 %
Stöld, snatteri	4,1 %	3,4 %	3,5 %
Ofredande	3,5 %	3,7 %	3,4 %
Sexualbrott	1,4 %	1,5 %	1,8 %
Dataintrång	2,6 %	2,1 %	1,8 %
Brott mot tystnadsplikt	1,6 %	1,6 %	1,4 %
Ärekränkning	1,7 %	1,9 %	1,4 %
Bedrägeri och ekobrott	1,8 %	1,7 %	1,4 %
Olaga hot	1,4 %	1,7 %	1,3 %
Skadegörelse	1,1 %	1,3 %	1,1 %
Narkotikabrott	1,0 %	0,8 %	0,8 %
Mutbrott	0,1 %	0,1 %	0,2 %
Övriga brott	5,1 %	6,2 %	5,2 %
Felaktig brottskod	0,4 %	0,4 %	1,2 %

Tjänstefel är den vanligaste brottskategorin och utgör 58 procent av inkomna ärenden. Det utgör typiskt sett fall där anmälaren är missnöjd med polisens hantering av gripna personer eller anser att felaktiga beslut fattats i ett ärende. Näst vanligast brottskategori är våldsbrott, följt av trafikbrott, stöld/snatteri och ofredande.

Fördelningen över de olika brottskategorierna är jämn över tid med små förändringar mellan åren. Däremot finns skillnader mellan olika delar av landet. Det märks tydligast för kategorin våldsbrott som utgör som lägst 7,9 procent av anmälningarna i region Nord och som högst 18,4 procent i region Syd.

Totalt sett inleddes förundersökning i 20,8 procent av de inkomna brottsärendena under 2022. Den nivån skiljer sig dock mycket mellan brottskategorierna. I anmälningar gällande sexualbrott och narkotikabrott inleddes förundersökning i drygt 71 procent av ärendena medan beslut om att inleda förundersökning fattades i 9,8 procent av ärendena gällande tjänstefel.

TABELL 3

Resultatmätt 2015–2022.

År	Avslutade ärenden	Bearbetade ärenden*	Redovisade ärenden till åklagare	Utredningsandel**	Redovisningsandel**	Medelgenomströmningstid bearbetade ärenden (dagar)
2015	5 633	1 996	132	7 %	2 %	86
2016	5 222	1 383	94	7 %	2 %	78
2017	5 400	1 223	147	12 %	3 %	92
2018	5 486	1 540	121	8 %	2 %	81
2019	6 308	1 789	871	49 %	14 %	94
2020	6 135	1 225	162	13 %	3 %	74
2021	7 075	1 242	159	13 %	2 %	63
2022	6 523	1 452	227	16 %	3 %	82

*Bearbetade är antalet slutredovisade ärenden med inledd förundersökning.

**Utredningsandel är antalet ärenden som redovisats till åklagare dividerat med antalet bearbetade ärenden.

***Redovisningsandel är antalet ärenden som redovisats till åklagare dividerat med antalet avslutade ärenden.

6.3 Ärendeflöde och resultatmätt

Årliga nyckeltal för ärendeflödet redovisas i tabell 3.

Både bearbetade ärenden och ärenden som redovisats till åklagare ökade under 2022. Bearbetade ärenden innebär avslutade ärenden där förundersökning inletts och det var 1 452 stycken, 210 fler än året innan. Fördelat över brottskategorier syns ökningen främst i ärenden rörande våldsbrott, sexualbrott och trafikbrott. Kategorin redovisade ärenden var 68 fler 2022 än under 2021 och ökningen märks främst i brottskategorierna trafikbrott, våldsbrott och dataintrång.

Totalt antal avslutade ärenden minskade 2022 då det i stort sett följer inflödet. Detta ger tillsammans med ökat antal redovisade och bearbetade ärenden att nyckeltalen utvecklats positivt. Både utredningsandelen och redovisningsandelen nådde de högsta nivåerna hittills sedan 2015. Året 2019 är ett undantag i sammanhanget då ett stort antal brottsmisstankar redovisades som separata förundersökningar.

Genomströmningstiden ökade dock 2022 och var i genomsnitt 82 dagar per avslutad förundersökning. Denna ökning berodde framförallt på att ett 20-tal förundersökningar om dataintrång avslutades och redovisades till åklagare efter cirka två års utredning.

Vid SU avslutas 75 procent av brottsärendena inom en vecka och 5,5 procent har en handläggningstid som överstiger tre månader. Den relativt korta genomströmningstiden beror främst på att många ärenden avslutas efter initiala åtgärder vid ärendesamordningsenheten. Det gör att färre ärenden fördelas vidare till utredningsenheterna och att få överlämningar behöver ske inom avdelningen. Det bidrar till högre kvalitet och effektivitet i utredningsarbetet.

ÅKLAGARLEDDA FÖRUNDERÖKNINGAR VID SU

Det är alltid en åklagare som är förundersökningsledare i SU:s utredningar. Det får konsekvenser för SU:s resultatredovisning. Åklagaren beslutar om ett förundersökningsprotokoll ska upprättas och i de ärenden där åklagaren anser att det saknas skäl att ta ärendet vidare till åtal läggs ärendet ned utan att ett förundersökningsprotokoll har färdigställts. De senare ärendena räknas då inte in i SU:s redovisade ärenden. Nästan alla ärenden inom SU som leder till en redovisning med ett förundersökningsprotokoll leder också till att åtal väcks. I ärenden hos övriga Polismyndigheten är det ofta en polisanställd som är förundersökningsledare. I sådana fall redovisas ärendet som ett förundersökningsprotokoll till åklagare för beslut om åtal ska väckas. I flera fall väljer åklagaren då att lägga ned ärendet eller att endast åtala för en del av de brott som ingår i förundersökningsprotokollet. Konsekvensen för resultatredovisningen blir att den så kallade redovisningsandelen blir högre för övriga Polismyndigheten än för SU.

6.4 Underrättelser

Inkomna underrättelser är en av flera vägar till en upprättad anmälan. Under 2022 registrerades 220 underrättelseärenden, varav 186 var inkommande underrättelser och 34 var ärenden som initierades genom underrättelseenhetens brottsförebyggande arbete. Under 2021 registrerades 326 underrättelseärenden, varav 233 var inkommande och 93 initierade av underrättelseenheten. Under 2021 skedde en påtaglig ökning av antal ärenden initierade av underrättelseenheten till följd av nya och vidareutvecklade arbetsmetoder i det strategiskt brottsförebyggande arbetet. Dessa initiativ är nu integrerade i verksamheten och sker som en del i linjearbetet.

Brott mot tystnadsplikt är den mest frekventa kategorin av inkommande underrättelseärenden, följt av narkotikabrott (inklusive eget bruk). Dataintrång är den vanligaste brottskategorin som initieras av underrättelseenheten, följt av brott mot tystnadsplikt.

Av det totala antalet underrättelseärenden upprättades 19 brottsanmälningar som överlämnades till åklagare för beslut om huruvida förundersökning skulle inledas. Av dessa 19 ärenden var 9 inkommande underrättelser och 10 ärenden initierade av underrättelseenheten. Under 2021 upprättades totalt 41 brottsanmälningar varav 10 var inkommande underrättelser och 31 ärenden initierade av underrättelseenheten.

6.5 Budget och ekonomi

SU:s budgeterade medel ingår i Polismyndighetens tilldelning men har en egen anslagspost i regleringsbrevet. För 2022 var anslagsposten 74 422 tkr och SU hade ett överföringsbelopp från 2021 på cirka 2 120 tkr. Årets anslagsförbrukning uppgick till 73 910 tkr vilket resulterade i ett överskott av anslaget på cirka 2 632 tkr.

English summary

The Special Investigations Department (avdelningen för särskilda utredningar, SU) is an independent department within the Police Authority. SU is responsible for criminal investigations when the suspects are Police employees, students at the Police Academies, prosecutors, judges, members of parliament and government ministers. SU also investigates cases of suspected crimes within other public authorities involved in law enforcement.

The independence of SU in relation to the rest of the Police Authority is protected and maintained through certain arrangements. The Head of Department is appointed directly by the Swedish government and the government decides the department's financial framework.

Only special prosecutors have the authority to make decisions in SU's preliminary investigations and the IT systems are separated from the rest of the Police Authority. Only SU's employees have access to the case files within the department. The purpose is to secure that SU's investigations are managed with integrity and in compliance with the rule of law.

By the end of 2022 the Department consisted of nine units and totally 70 employees. The main fields of expertise are investigations, intelligence and surveillance. During 2022 a special unit was created to strengthen the ability to analyze evidence consisting of films and pictures. A new investigation unit was also created to be located in Uppsala with special responsibility to handle cases from northern Sweden.

SU has developed an extensive cooperative network, nationally and internationally. The purpose of the international cooperation is to exchange knowledge and discuss joint problem areas and solutions. The Internal Criminal Investigation Network (ICIN) is an international cooperation within the framework of Europol. The network has 26 member organisations from 23 countries and SU will hold the chairman position until fall 2024.

There were 6 517 complaints of crime reported to SU during 2022, a sharp decrease compared to the previous year. The level of 2021 was though an unexpected peak of incoming cases, so the more modest number of complaints in 2022 can be considered to be a return to a normal level. In the long run there is however a steady increase in the number of complaints reported to SU. This is tightly connected to the increase in the number of employees in the Police Authority. A majority of the complaints reported to SU concerns official misconduct by police officers, followed by cases of violence. Approximately 78 % of incoming reports in 2022 were terminated by prosecutor after initial measures by investigating officers while 22 % of the reports were investigated further. A minor part of the total number of cases (3,5 %) eventually led to trial.

Polisen

Utgivare

Polismyndigheten

Produktion

Kommunikationsavdelningen,
Nationell Kommunikation

Beställning

Avdelningen för särskilda
utredningar, [sarskilda.utred-
ningar-kansli@polisen.se](mailto:sarskilda.utredningar-kansli@polisen.se)

Diariernr.

A135.874/2023

Upplaga

300 ex

Tryck

Polismyndighetens tryckeri
Stockholm, mars 2023

Form och original

Blomquist Communication AB

Foto

Polismyndigheten
Unsplash, sid 1, 12
Getty images, sid 38

